

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА
ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ"
для студентів напряму підготовки
6.030503 "Міжнародна економіка"
всіх форм навчання**

Харків. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016

Затверджено на засіданні кафедри міжнародної економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності.
Протокол № 1 від 27.08.2015 р.

Самостійне електронне текстове мережне видання

Укладач С. В. Бестужева

Р 58 Робоча програма навчальної дисципліни "Міжнародна економічна діяльність України" для студентів напряму підготовки 6.030503 "Міжнародна економіка" всіх форм навчання : [Електронне видання] / уклад. С. В. Бестужева. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 67 с.

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами. Вміщено плани лекцій, практичних і семінарських занять, матеріали для закріплення знань (завдання для самостійної роботи, контрольні запитання), методичні рекомендації щодо оцінювання знань студентів, професійні компетентності, якими повинен володіти студент після вивчення дисципліни.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.030503 "Міжнародна економіка" всіх форм навчання.

Вступ

Розвиток світової економіки у сучасних умовах характеризується посиленням взаємодії та взаємозалежності між країнами під впливом глобальних економічних процесів. На теперішній час жодна країна не в змозі забезпечити ефективний розвиток національної економіки без зовнішнього сектору. Міжнародне економічне співробітництво країни є об'єктивною основою для формування та реалізації національної економічної моделі.

Системна трансформація економіки України є важливою передумовою формування ефективної моделі міжнародних економічних відносин країни з зовнішнім світом. У той же час реформування економіки України не можливе без розв'язання завдань оптимізації системи міжнародної економічної діяльності, яка є і компонентом господарювання, і потужним каталізатором його подальшого розвитку. Міжнародна економічна діяльність є досить специфічним предметом дослідження та вивчення, що обумовлюється своєрідним синтезом макро- та мікроекономічних, комерційних і регулятивних її аспектів в умовах України. Така багатоаспектність обумовлена ієрархічністю структури світової економіки, яка передбачає різні рівні взаємодії суб'єктів міжнародних економічних відносин залежно від масштабності, компетенції та ступеня інтернаціоналізації їх господарської діяльності. У контексті реалізації національних інтересів міжнародна економічна діяльність є засобом досягнення певних підприємницьких і загальнодержавних цілей у процесі взаємодії з закордонними партнерами. У глобальному масштабі міжнародна економічна діяльність України є невід'ємним елементом системи світової економіки.

Вивчення теоретичних основ та особливостей міжнародної економічної діяльності України сприяє формуванню у студентів комплексу вмінь та навичок у сфері міжнародного економічного співробітництва та його регулятивного забезпечення.

Навчальна дисципліна "Міжнародна економічна діяльність України" є нормативною навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітнього ступеня "бакалавр" напрямів підготовки 6.030501 "Міжнародна економіка" для всіх форм навчання.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрямок підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		усі форми навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 0305 "Економіка і підприємництво"	Нормативна
Модулів – 2	Напрямок підготовки 6.030503 "Міжнародна економіка"	Рік підготовки
Змістових модулів – 2		3-й
Загальна кількість годин – 180		Семестр
Тижневих годин для ден- ної форми навчання: аудиторних – 6; самостійної роботи сту- дента – 7	Освітній ступінь: бакалавр	5-й
		Лекції
		34 год
		Практичні, семінарські
		40 год
		Самостійна робота
		106 год
Тижневих годин для за- очної форми навчання: аудиторних – 6; самостійної роботи студента – 7	Освітній ступінь: бакалавр	Вид контролю
		Екзамен
		2 год
		Лекції
		24 год
		Практичні, семінарські
		24 год
Самостійна робота		
132 год		
Вид контролю		
Екзамен		
2 год		

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми навчання – 59 %; для заочної форми – 79 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання даної навчальної дисципліни є формування знань про об'єктивні закономірності, реальні процеси та специфічні особливості міжнародної економічної діяльності України, а також практичних навичок щодо здійснення комерційних, інвестиційних та фінансових операцій у міжнародній сфері.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

засвоєння теоретичних засад і категоріального апарату міжнародної економічної діяльності – її методологічних основ, сутності, предмета, об'єкта, суб'єктів, методів дослідження;

знання сутності, механізмів та форм співробітництва між країнами в торговельній, науково-технічній, інвестиційній, валютно-фінансовій і кредитній сферах;

знання теоретико-методичних засад міжнародного та державного регулювання руху факторів виробництва і міжнародної торгівлі товарів і послуг;

знання особливостей міжнародного економічного співробітництва України для вирішення глобальних проблем світової економіки.

"Міжнародна економічна діяльність України" – навчальна дисципліна, що вивчає сукупність економічних відносин між національними та іноземними господарювання у торговельній, інвестиційній, інноваційній, валютно-кредитній та фінансовій сферах, регулювання яких здійснюється в рамках національного законодавства та укладених міждержавних угод.

Об'єктом навчальної дисципліни є міжнародна економічна діяльність держави та її суб'єктів господарювання.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретико-методичні засади формування та розвитку міжнародної економічної діяльності України.

Вивчення даної навчальної дисципліни студент розпочинає, прослухавши навчальні дисципліни гуманітарного та професійного циклів. Теоретико-методологічною базою вивчення цієї дисципліни є такі навчальні дисципліни, як: "Макроекономіка", "Мікроекономіка", "Міжнародна економіка", "Статистика". У свою чергу, знання з даної дисципліни забезпечують успішне засвоєння таких навчальних дисциплін, як: "Міжнародні фінанси", "Міжнародні стратегії економічного розвитку", "Маркетинг", "Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції", а також виконання тренінгів, міждисциплінарних комплексних курсових робіт, бакалаврських і магістерських дипломних робіт.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять та виконання практичних завдань. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять.

Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

категоріальний апарат міжнародної економічної діяльності;

сутність, механізми та форми співробітництва між країнами в торговельній, науково-технічній, інвестиційній, валютно-фінансовій і кредитній сферах;

принципи та інструменти міжнародного та державного регулювання руху факторів виробництва і міжнародної торгівлі товарів та послуг;

особливості взаємодії України з міжнародними економічними організаціями;

характерні риси сучасного розвитку світової економіки;

сутність, основні форми економічної глобалізації, її наслідки для окремих країн і регіонів;

особливості міжнародного економічного співробітництва для вирішення глобальних проблем світової економіки;

вміти:

визначати рівень значущості змін у світовій економіці та прогнозувати їх наслідків для її подальшого розвитку;

аналізувати структуру платіжного балансу України;

визначати ступінь відкритості економіки України на основі статистичних даних її соціально-економічного розвитку;

аналізувати товарну та галузеву структури зовнішньої торгівлі України з метою визначення галузевих і геополітичних пріоритетів її розвитку;

оцінювати інвестиційний клімат в Україні;

обґрунтовувати доцільність створення в Україні організаційних форм транснаціоналізації господарської діяльності;

оцінювати та обґрунтовувати вибір методів та інструментів макроекономічної політики України.

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійними компетентностями, що наведені в табл. 2.1.

Професійні компетентності, які отримують студенти після вивчення навчальної дисципліни

Код компетентності	Назва компетентності	Складові компетентності
МЕСУ* 1	Проводити аналіз механізмів та форм співробітництва України в торговельній, науково-технічній, інвестиційній, валютно-фінансовій та кредитній сферах	Визначати ступінь відкритості економіки України
		Визначати галузеві та геополітичні пріоритети розвитку зовнішньої торгівлі товарами та послугами України
		Проводити оцінювання інвестиційного клімату в Україні та визначати фактори його формування
		Аналізувати динаміку та структуру міжнародних науково-технічних зв'язків країни
		Аналізувати та оцінювати науково-технічний потенціал України
МЕСУ 2	Визначати особливості регулювання міжнародної економічної діяльності України обґрунтування ефективного механізму регулювання міжнародної економічної діяльності України	Оцінювати економічні наслідки впливу державного регулювання на ефективність міжнародної економічної діяльності
		Визначати економічні наслідки введення митних тарифів і розраховувати оптимальний митний тариф
		Розраховувати вартість зовнішньоторговельного контракту відповідно до умов його укладання та оцінювати ефективність здійснення експортних і імпорتنих операцій
		Визначати ефекти міжнародної економічної інтеграції
		Оцінювати ефективність та перспективи участі України в інтеграційних процесах
		Визначати форми та рівні економічної глобалізації
		Визначати та обґрунтовувати фактори формування національної гео економічної моделі

* Міжнародне економічне співробітництво України.

Структуру складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведено в додатку А.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Форми міжнародної економічної діяльності України

Тема 1. Сутність і особливості міжнародної економічної діяльності

1.1. Предмет, методи та завдання курсу "Міжнародна економічна діяльність України" (МЕДУ).

Принципові відмінності між поняттями "міжнародна економічна діяльність" і "зовнішньоекономічна діяльність". Сутність та основні принципи міжнародної економічної діяльності.

1.2. Форми міжнародної економічної діяльності.

Міжнародна торгівля товарами, надання міжнародних послуг, транс-кордонний рух капіталів, міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини, міжнародна міграція робочої сили, участь у діяльності міжнародних економічних організацій, міжнародне співробітництво у виробничих та науково-технічних сферах, економічне співробітництво України в рамках інтеграційних угруповань, спільне розв'язання економічними засобами глобальних проблем.

1.3. Відкрита економіка: її сутність, основні риси та показники.

Критерії відкритості країн із перехідними економіками. Оцінювання розвитку міжнародної економічної діяльності в системі відкритої економіки України.

1.4. Платіжний баланс як показник ступеня інтенсивності та ефективності розвитку міжнародної економічної діяльності: його сутність та структура.

Методичні підходи щодо побудови платіжного балансу країни та визначення його сальдо. Освоєння методики побудови платіжного балансу за 6-ю редакцією Міжнародного валютного фонду.

Аналіз та оцінювання структури та динаміки платіжного балансу України.

Тема 2. Суб'єкти міжнародних економічних операцій в Україні

2.1. Критерії класифікації суб'єктів міжнародної економічної діяльності.

Класифікація суб'єктів МЕДУ за рівнем економічної взаємодії та характером економічних інтересів.

2.2. Суб'єкти міжнародної економічної діяльності на мікроекономічному рівні.

Підприємства як основні суб'єкти міжнародної економічної діяльності: цілі та основні напрями діяльності.

2.3. Суб'єкти міжнародної економічної діяльності на макроекономічному рівні.

Основні органи, які здійснюють регулювання міжнародної економічної діяльності в Україні.

2.4. Суб'єкти наддержавного рівня регулювання міжнародної економічної діяльності.

Міжнародні економічні організації як суб'єкти наддержавного рівня: цілі та основні напрями їх діяльності. Роль міжнародних економічних організацій у вирішенні глобальних проблем світової економіки.

Тема 3. Експорт і імпорт товарів

3.1. Основні факторні передумови участі України в міжнародній торгівлі.

Сучасні тенденції розвитку міжнародної торгівлі товарами та місце України на світових товарних ринках.

3.2. Експортна політика України.

Аналіз динаміки та структури експорту. Галузеві та геополітичні пріоритети розвитку зовнішньої торгівлі України. Аналіз та оцінювання товарної та географічної структури зовнішньої торгівлі України.

Розвиток торговельно-економічних зв'язків з країнами Європи.

Оцінювання ефективності сучасної експортної політики України.

3.3. Імпортна політика України.

Особливості сучасної імпоротної політики України. Аналіз динаміки та структури імпорту. Напрями оптимізації імпоротної діяльності в Україні.

Тема 4. Особливості міжнародної торгівлі послугами в Україні

4.1. Сутність міжнародної торгівлі послугами.

Принципові відмінності міжнародної торгівлі товарами та торгівлі послугами. Види міжнародних послуг та їх класифікація. Структурно-галузеві компоненти системи міжнародної торгівлі послугами (інформаційні послуги, міжнародні транспортні та банківсько-страхувальні послуги, міжнародний туризм). Міжнародні послуги у сфері виробництва, кооперування та реклами (інжиніринг, консалтинг, лізинг, франчайзинг, реклама, ліцензійний обмін).

Нова класифікація зовнішньоекономічних послуг в Україні: структура та особливості.

4.2. Міжнародний ринок послуг: сучасний стан та перспективи розвитку.

Особливості формування міжнародного ринку послуг. Галузева та географічна структура міжнародного ринку послуг, тенденції його розвитку.

4.3. Особливості становлення та розвитку ринку послуг в Україні.

Інформаційні та технологічні послуги у відкритій економіці України. Розвиток системи міжнародних транспортних послуг в Україні. Сучасні тенденції розвитку міжнародного туризму в Україні. Розвиток франчайзингових, лізингових, ліцензійних та консалтингових послуг в умовах реформування національної економіки.

Особливості державного регулювання міжнародної торгівлі послугами в Україні: цілі, методи та інструменти.

Тема 5. Міжнародні інвестиційні, валютно-кредитні відносини України

5.1. Особливості міжнародного інвестування на сучасному етапі.

Основні риси сучасної міграції капіталів. Сучасна структура міжнародних інвестиційних потоків.

5.2. Специфіка участі України в міжнародних ринках капіталів.

Аналіз структури та динаміки експорту та імпорту капіталів в Україні. Оцінювання інвестиційного клімату в Україні. Аналіз ефективності сучасної державної інвестиційної політики.

Розвиток інвестиційного співробітництва України з країнами Європейського Союзу.

5.3. Роль ТНК у системі міжнародного інвестування.

Сутність, основні ознаки, мотиви інвестиційної діяльності транснаціональних корпорацій.

Типи та структура корпорацій в економічній діяльності міжнародного та національного рівнів: картелі, синдикати, пули, трести, концерни, транснаціональні стратегічні альянси.

Розвиток транснаціональних компаній в Україні та їх місце в національній економіці.

5.4. Особливості розвитку міжнародних валютно-фінансових відносин у країнах трансформаційного типу.

Сутність національної валютної та фінансово-кредитної політики. Регулювання валютно-фінансових операцій в Україні. Ризики макро-

економічної дестабілізації: передумови виникнення, економічні наслідки та механізми їх усунення.

5.5. Глобалізація фінансових ринків та світова криза заборгованості.

Зовнішній борг: структура, обслуговування, критерії оптимальності, показники. Реструктуризація боргу: сутність, види та основні шляхи здійснення.

Проблеми зовнішньої заборгованості України. Характерні ознаки еволюції державного зовнішнього боргу України. Оцінювання ефективності використання кредитних ресурсів. Сучасна стратегія управління державним боргом України.

Тема 6. Україна на світових ринках праці та міжнародна трудова міграція

6.1. Сутність міжнародної міграції робочої сили.

Класифікація складових, факторів та видів міжнародної міграції робочої сили. Аналіз наслідків міграції робочої сили для країн-експортерів, країн-імпортерів робочої сили та світової економіки у цілому .

6.2. Міжнародний ринок праці: сучасний стан та перспективи розвитку.

Основні центри концентрації робочої сили та напрями руху міжнародних міграційних процесів. Сучасні тенденції розвитку міжнародних міграційних процесів.

6.3. Україна в міжнародних міграційних процесах.

Формування та розвиток національного ринку праці. Особливості еміграційної та імміграційної політики України.

Тема 7. Міжнародний трансфер технологій та інноваційна політика в системі пріоритетів міжнародної економічної діяльності

7.1. Сутність та форми, канали міжнародного трансферу технологій.

Комерційні та некомерційні форми міжнародного трансферу технологій. Інструменти науково-технічного регулювання у відкритій економіці. Інформатизація як фактор розвитку міжнародного науково-технічного співробітництва. Особливості сучасного розвитку науково-технічного обміну.

7.2. Науково-технічні зони в стратегії розвитку відкритої економіки.

Необхідність і доцільність державного фінансування діяльності технологічних парків та технополісів. Світовий досвід функціонування науково-технічних зон. Аналіз діяльності технологічних парків в Україні.

7.3. Особливості макроекономічної політики України в сфері науково-технічного співробітництва.

Основні цілі організаційного регулювання науково-технічних напрямів зовнішньоекономічної політики держави. Аналіз динаміки, структури і фінансового забезпечення науково-технічних досліджень в Україні. Участь України у міжнародних науково-технічних програмах.

Змістовий модуль 2

Регулювання міжнародної економічної діяльності України

Тема 8. Регулювання міжнародної економічної діяльності України

8.1. Концептуальні проблеми регулювання відкритої економіки.

Взаємозв'язок між державою та її міжнародним економічним середовищем. Критерії впливу держави на умови та результативність міжнародного співробітництва: критерій системної масштабності та критерій характеру впливу. Інструменти прямого та непрямого впливу держави на розвиток світової економіки. Напрями впливу міжнародного співробітництва на національну економіку.

8.2. Теоретико-методичні підходи щодо визначення характеру, рівня взаємодії та ступеня впливу держави та міжнародного економічного середовища.

Моделі відкритої економічної політики Р. Купера. Модель пасивної відповіді на зростаючу економічну взаємну залежність. "Експлуатаційний підхід". "Захисна відповідь". "Економічна агресія". Конструктивні заходи щодо узгодження систем регулювання міжнародних економічних відносин.

8.3. Податкове регулювання як ефективний інструмент оптимізації механізму міжнародного співробітництва.

Аналіз та оцінювання сучасного стану податкового регулювання зовнішньоекономічних операцій національних суб'єктів господарювання.

Основні критерії оптимізації податкової системи України.

Тема 9. Особливості митного регулювання міжнародної торгівлі в Україні

9.1. Особливості регулювання зовнішньоторгівельних операцій в Україні: методи та інструменти реалізації.

Засоби підтримки національного товаровиробника у сфері міжнародної торгівлі. Застосування митного тарифу: міжнародна практика та реалії трансформаційної економіки України. Економічні наслідки запровадження митного тарифу для національних виробників, споживачів та економіки в цілому.

9.2. Нетарифні методи регулювання зовнішньої торгівлі.

Особливості режиму квотування та ліцензування в Україні. Практика використання вітчизняними підприємствами "добровільного обмеження експорту". Сучасна протекціоністська політика: антиімпортні адміністративні заходи, добровільні обмеження експорту, антидемпінг. Напрями розв'язання проблеми антидемпінгу в міжнародній економічній діяльності України.

9.3. Відносини України з міжнародними інститутами регулювання торгівлі.

Особливості міжнародного співробітництва України зі Світовою організацією торгівлі (СОТ), Конференцією ООН з торгівлі й розвитку (ЮНКТАД), Комісією ООН з прав міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ), Міжнародним торговельним центром (МТЦ).

Оцінювання ефективності сучасного співробітництва України з СОТ та перспективи його розвитку.

Тема 10. Міжнародні комерційні операції

10.1. Сутність та класифікація міжнародних комерційних операцій.

Експортно-імпортні операції: сутність та види. Прямі та опосередковані експортно-імпортні операції. Реекспорт та реімпорт.

10.2. Поняття та форми товарообмінних операцій.

Бартерні операції. Торговельні компенсаційні угоди (компенсаційні угоди, зустрічні закупівлі, угоди типу "офсет", угоди типу "світч", авансові закупівлі, угоди на викуп застарілої техніки, операції з давальницькою сировиною). Промислові компенсаційні операції (угоди про "розподіл продукції", операції "бай-бек", операції "експлуатаційної компенсації", договір цесії). Значення міжнародних товарообмінних операцій для економіки України на сучасному етапі.

10.3. Зовнішньоторговельний контракт як основа здійснення міжнародних комерційних операцій.

Сутність зовнішньоторговельного контракту, його структура та особливості укладання. Міжнародна контрактна діяльність: особливості управління та оцінювання ефективності.

Тема 11. Україна у світових інтеграційних процесах

11.1. Економічна інтеграція як фактор розвитку міжнародної економічної діяльності України.

Міжнародна інтеграційна політика країни: сутність, фактори впливу та особливості формування.

Сучасний напрям міжнародної інтеграційної політики України

Співробітництво України з країнами СНД: сучасний стан і перспективи розвитку.

11.2. Основні завдання та умови європейської інтеграції України.

Європейський вектор міжнародного економічного співробітництва України. Основні цілі та умови реалізації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Україна в системі єврорегіонів.

11.3. Транскордонне співробітництво України на сучасному етапі: проблеми та перспективи розвитку.

Передумови виникнення та розвитку транскордонного співробітництва в Україні та інших європейських країнах. Сутність, типи та форми транскордонного співробітництва. Роль транскордонного співробітництва для економічного розвитку країн.

Тема 12. Глобальний контекст міжнародного економічного співробітництва

12.1. Розвиток процесів інтернаціоналізації на сучасному етапі.

Форми соціально-економічної інтернаціоналізації: глобалізація і регіоналізація. Аналіз сучасних досліджень взаємозв'язку процесів глобалізації та регіоналізації.

12.2. Сутність, основні етапи, форми економічної глобалізації.

Особливості сучасної економічної глобалізації. Показники розвитку економічної глобалізації. Ієрархічність глобальної економіки: світовий рівень глобалізації, глобалізація на рівні окремої країни, галузевий зріз глобалізації, глобалізація на рівні підприємства. Наслідки глобалізації для окремих країн і регіонів.

12.3. Особливості сучасної геоекономічної моделі розвитку України в міжнародному контексті.

Аналіз геоекономічних моделей розвитку з урахуванням специфічних рис трансформаційних зрушень у національних економіках транзитивних країн. Основні завдання сучасної зовнішньоекономічної стратегії України.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як із робочою програмою навчальної дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її навчальних модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів. Навчальний модуль – це окремий, відносно самостійний блок дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками.

Тематичний план дисципліни складається з двох змістових модулів (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	усього	У тому числі				самостійна робота	
лекційні		семінарські	практичні	проведення підсумкового контролю	вивчення теоретичного матеріалу	виконання практичних завдань	
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1							
Форми міжнародної економічної діяльності України							
<i>Тема 1. Сутність і особливості міжнародної економічної діяльності</i>	16	2	2	2	–	4	6

Закінчення табл. 4.1

1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Тема 2. Суб'єкти міжнародних економічних операцій в Україні</i>	12	2	1	1	–	4	4
<i>Тема 3. Експорт і імпорт товарів</i>	12	2	1	1	–	4	4
<i>Тема 4. Особливості міжнародної торгівлі послугами в Україні</i>	12	2	1	1	–	4	4
<i>Тема 5. Міжнародні інвестиційні, валютно-кредитні відносини України</i>	14	2	2	2	–	4	4
<i>Тема 6. Україна на світових ринках праці та міжнародна трудова міграція</i>	12	2	1	1	–	4	4
<i>Тема 7. Міжнародний трансфер технологій та інноваційна політика в системі пріоритетів міжнародної економічної діяльності</i>	18	4	2	2	–	4	6
Разом за змістовим модулем 1	96	16	10	10	–	28	32
Змістовий модуль 2							
Регулювання міжнародної економічної діяльності України							
<i>Тема 8. Регулювання міжнародної економічної діяльності України</i>	12	2	2	2	–	4	2
<i>Тема 9. Особливості митного регулювання міжнародної торгівлі в Україні</i>	16	4	2	2	–	4	4
<i>Тема 10. Міжнародні комерційні операції</i>	16	4	2	2	–	4	4
<i>Тема 11. Україна у світових інтеграційних процесах</i>	16	4	2	2	–	4	4
<i>Тема 12. Глобальний контекст міжнародного економічного співробітництва</i>	15	4	2	2	–	4	3
Разом за змістовим модулем 2	75	18	10	10	–	20	17
<i>Підготовка до екзамену</i>	6	–	–	–	–	4	2
<i>Передекламаційні консультації</i>	1	–	–	–	1	–	–
<i>Екзамен</i>	2	–	–	–	2	–	–
Усього годин за модулями	180	34	20	20	3	52	51

5. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді та презентації з окреслених питань (табл. 5.1), їх виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо.

Плани семінарських занять

Назва теми	Програмні питання	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1			
Форми міжнародної економічної діяльності України			
<i>Тема 1. Сутність і особливості міжнародної економічної діяльності</i>	<i>Тема семінарського заняття "Сутність і особливості міжнародної економічної діяльності":</i> 1. Сутність та основні принципи міжнародної економічної діяльності. 2. Форми міжнародної економічної діяльності. 3. Відкрита економіка: її сутність, основні риси та показники. 4. Платіжний баланс як показник ступеню інтенсивності та ефективності розвитку МЕД: його сутність та структура	2	Основна: [1; 3; 5; 7 – 9]. Додаткова: [15; 16]. Інформаційні ресурси: [26; 30]. Методичне забезпечення: [31 – 33]
<i>Тема 2. Суб'єкти міжнародних економічних операцій в Україні</i>	<i>Тема семінарського заняття "Суб'єкти міжнародних економічних операцій в Україні":</i> 1. Критерії класифікації суб'єктів міжнародної економічної діяльності. 2. Суб'єкти міжнародної економічної діяльності на мікроекономічному рівні. 3. Суб'єкти міжнародної економічної діяльності на макроекономічному рівні	1	Основна: [1; 3; 5; 7 – 9]. Додаткова: [15; 16]. Інформаційні ресурси: [26; 30]. Методичне забезпечення: [31 – 33]
<i>Тема 3. Експорт і імпорт товарів</i>	<i>Тема семінарського заняття "Експорт і імпорт товарів":</i> 1. Основні факторні передумови участі України в міжнародній торгівлі. 2. Експортна політика України. 3. Імпортна політика України	1	Основна: [1; 3; 5; 7 – 9; 10]. Додаткова: [12; 15; 16]. Інформаційні ресурси: [26; 27; 29]. Методичне забезпечення: [32]
<i>Тема 4. Особливості міжнародної торгівлі послугами в Україні</i>	<i>Тема семінарського заняття "Особливості міжнародної торгівлі послугами в Україні":</i> 1. Сутність та класифікація міжнародної торгівлі послугами. 2. Міжнародний ринок послуг: сучасний стан та перспективи розвитку. 3. Особливості становлення та розвитку ринку послуг в Україні	1	Основна: [1; 3; 5; 7 – 9]. Додаткова: [11; 15; 16]. Інформаційні ресурси: [26; 27; 30]. Методичне забезпечення: [31 – 33]

1	2	3	4
Тема 5. Міжнародні інвестиційні, валютно-кредитні відносини України	<p><i>Тема семінарського заняття "Міжнародні інвестиційні, валютно-кредитні відносини України".</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості міжнародного інвестування на сучасному етапі. 2. Специфіка участі України в міжнародних ринках капіталів. 3. Роль ТНК у системі міжнародного інвестування. 4. Особливості розвитку міжнародних валютно-фінансових відносин у країнах трансформаційного типу. 5. Проблеми зовнішньої заборгованості України. Сучасна стратегія управління державним боргом України 	2	<p>Основна: [1 – 3; 5; 7 – 9]. Додаткова: [12; 15; 16; 19]. Інформаційні ресурси: [26; 27; 30]. Методичне забезпечення: [31 – 33]</p>
Тема 6. Україна на світових ринках праці та міжнародна трудова міграція	<p><i>Тема семінарського заняття "Україна на світових ринках праці та міжнародна трудова міграція".</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та класифікація складових, факторів та видів міжнародної міграції робочої сили. 2. Міжнародний ринок праці: сучасний стан та перспективи розвитку. 3. Україна в міжнародних міграційних процесах 	1	<p>Основна: [1; 3; 5 – 9]. Додаткова: [16]. Інформаційні ресурси: [26; 29]. Методичне забезпечення: [32]</p>
Тема 7. Міжнародний трансфер технологій та інноваційна політика в системі пріоритетів МЕД	<p><i>Тема семінарського заняття "Розвиток науково-технічних зв'язків України".</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та форми, канали міжнародного трансферу технологій. 2. Науково-технічні зони в стратегії розвитку відкритої економіки. 3. Особливості макроекономічної політики України в сфері науково-технічного співробітництва. 4. Взаємодія України з міжнародними організаціями у науково-технічній сфері 	2	<p>Основна: [1; 3; 5 – 9]. Додаткова: [15 – 18]. Інформаційні ресурси: [26; 28; 29]. Методичне забезпечення: [31 – 33]</p>
Змістовий модуль 2			
Регулювання економічної діяльності України			
Тема 8. Регулювання міжнародної економічної діяльності України	<p><i>Тема семінарського заняття "Концептуальні проблеми регулювання відкритої економіки".</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Концептуальні проблеми регулювання відкритої економіки. 2. Моделі регулювання міжнародної економічної діяльності. 3. Податкове регулювання як ефективний інструмент оптимізації механізму міжнародного співробітництва 	2	<p>Основна: [1; 3; 5; 6; 9; 10]. Додаткова: [12; 15; 16]. Інформаційні ресурси: [26; 28; 30]. Методичне забезпечення: [32; 33]</p>

1	2	3	4
<p><i>Тема 9. Особливості митного регулювання міжнародної торгівлі в Україні</i></p>	<p><i>Тема семінарського заняття "Особливості регулювання зовнішньоторговельних операцій в Україні: методи та інструменти".</i></p> <p>1. Особливості регулювання зовнішньоторговельних операцій в Україні: методи та інструменти реалізації. 2. Тарифні методи підтримки національного товаровиробника у міжнародній торгівлі. 3. Нетарифні методи регулювання зовнішньої торгівлі. 4. Відносини України з міжнародними інститутами регулювання торгівлі</p>	2	<p>Основна: [1; 3; 5; 7 – 9]. Додаткова: [15; 16]. Інформаційні ресурси: [26; 27; 29; 30]. Методичне забезпечення: [32; 33]</p>
<p><i>Тема 10. Міжнародні комерційні операції</i></p>	<p><i>Тема семінарського заняття "Сутність та критерії класифікації міжнародних комерційних операцій. Практика здійснення комерційних операцій у зовнішньоекономічній діяльності підприємств України".</i></p> <p>1. Сутність та класифікація міжнародних комерційних операцій. 2. Експортно-імпортні операції: сутність та види. 3. Поняття та форми товарообмінних операцій. 4. Сутність та структура міжнародних комерційних контрактів. 5. Особливості організації міжнародної контрактної діяльності підприємства</p>	2	<p>Основна: [1; 3; 5; 7 – 9]. Додаткова: [15; 16; 23]. Інформаційні ресурси: [26; 29]. Методичне забезпечення: [31 – 33]</p>
<p><i>Тема 11. Україна у світових інтеграційних процесах</i></p>	<p><i>Тема семінарського заняття "Економічна інтеграція як фактор розвитку МЕДУ".</i></p> <p>1. Економічна інтеграція як фактор розвитку міжнародної економічної діяльності України. 2. Розвиток торговельно-економічних відносин України з країнами Європи на сучасному етапі. 3. Завдання та умови європейської інтеграції України. 4. Прикордонне співробітництво як специфічна форма реалізації міжнародного поділу праці. 5. Сучасний стан прикордонного співробітництва України</p>	2	<p>Основна: [1; 3 – 6; 8]. Додаткова: [15; 16]. Інформаційні ресурси: [26; 29]. Методичне забезпечення: [31 – 33]</p>

1	2	3	4
Тема 12. Глобальний контекст міжнародного економічного співробітництва	<p style="text-align: center;"><i>Тема семінарського заняття</i> <i>"Розвиток процесів інтернаціоналізації на сучасному етапі".</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток процесів інтернаціоналізації на сучасному етапі. 2. Сутність, основні етапи, форми економічної глобалізації. 3. Глобальні проблеми сучасної світової економіки. 4. Міжнародна економічна орієнтація України у сфері міжнародного співробітництва щодо вирішення глобальних проблем. 5. Особливості сучасної гео економічної моделі розвитку України в міжнародному контексті 	2	<p>Основна: [1; 3; 5 – 9]. Додаткова: [16; 20 – 22; 24; 25]. Інформаційні ресурси: [26; 27; 29]. Методичне забезпечення: [31 – 33]</p>
Усього годин		20	

6. Теми практичних занять

Практичне заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань.

Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для розв'язування їх на занятті. Воно включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань із їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання (табл. 6.1).

Перелік тем практичних занять

Назва змістового модуля	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Форми міжнародної економічної діяльності України	Завдання 1. Структурування та аналіз платіжного балансу України	2	Основна: [1; 3; 5; 7 – 9]. Додаткова: [15; 16]. Інформаційні ресурси: [26; 30]. Методичне забезпечення: [31 – 33]
	Завдання 2. Обґрунтування розподілу функцій суб'єктів міжнародних економічних операцій в Україні	1	Основна: [1; 3; 5; 7 – 9]. Додаткова: [15; 16]. Інформаційні ресурси: [26; 30]. Методичне забезпечення: [31 – 33]
	Завдання 3. Аналіз товарної, географічної структури зовнішньої торгівлі України	1	Основна: [1; 3; 5; 7 – 10]. Додаткова: [12; 15; 16]. Інформаційні ресурси: [26; 27; 29]. Методичне забезпечення: [32]
	Завдання 4. Аналіз динаміки зовнішньої торгівлі послугами, товарної та географічної структури зовнішньої торгівлі послугами України"	1	Основна: [1; 3; 5; 7 – 9]. Додаткова: [11; 15; 16]. Інформаційні ресурси: [26; 27; 30]. Методичне забезпечення: [31 – 33]
	Завдання 5. Оцінювання інвестиційного клімату та визначення інвестиційної позиції України	2	Основна: [1 – 3; 5; 7 – 9]. Додаткова: [12; 15; 16; 19]. Інформаційні ресурси: [26; 27; 30]. Методичне забезпечення: [31 – 33]
	Завдання 6. Аналіз та оцінювання міжнародних міграційних процесів в Україні. Розрахунок міграційного сальдо та рівня забезпеченості економіки України трудовими ресурсами	1	Основна: [1; 3; 5 – 9]. Додаткова: [16]. Інформаційні ресурси: [26; 29]. Методичне забезпечення: [32]
	Завдання 7. Аналіз та оцінювання інноваційної активності підприємств України та структури джерел фінансування інноваційної діяльності	2	Основна: [1; 3; 5 – 9]. Додаткова: [15; 16 – 18]. Інформаційні ресурси: [26; 28; 29]. Методичне забезпечення: [31 – 33]

1	2	3	4
Змістовий модуль 2. Регулювання міжнародної економічної діяльності України	Завдання 8. Оцінювання ефективності сучасної системи оподаткування зовнішньоекономічних операцій в Україні	2	Основна: [1; 3; 5; 6; 9; 10]. Додаткова: [12; 15; 16]. Інформаційні ресурси: [26; 28; 30]. Методичне забезпечення: [32; 33]
	Завдання 9. Визначення рівня захисного тарифу, розрахунок оптимального митного тарифу. Оцінка впливу державного субсидування експорту на ефективність міжнародної економічної діяльності України	2	Основна: [1; 3; 5; 7 – 9]. Додаткова: [15; 16]. Інформаційні ресурси: [26; 27; 29; 30]. Методичне забезпечення: [32; 33]
	Завдання 10. Оцінювання ефективності експортних та імпорتنих операцій з торгівлі товарами, ліцензіями, науково-технічними розробками	2	Основна: [1; 3; 5; 7 – 9]. Додаткова: [15; 16; 23]. Інформаційні ресурси: [26; 29]. Методичне забезпечення: [31 – 33]
	Завдання 11. Визначення статичного та динамічного ефектів економічної інтеграції. Визначення потенційних переваг євроінтеграції України	2	Основна: [1; 3 – 6; 8]. Додаткова: [15; 16]. Інформаційні ресурси: [26; 29]. Методичне забезпечення: [31 – 33]
	Завдання 12. Оцінювання впливу глобалізації на світову економіку та економіку України	2	Основна: [1; 3; 5 – 9]. Додаткова: [16; 20 – 22; 24]. Інформаційні ресурси: [26; 27; 29]. Методичне забезпечення: [31 – 33]
Разом годин за змістовими модулями		20	

6.1. Приклади типових практичних завдань за темами

Змістовий модуль 1

Форми міжнародної економічної діяльності України

Тема 1. Сутність і особливості міжнародної економічної діяльності

Рівень 1. Охарактеризувати економічну ситуацію в країні, в якій сальдо балансу поточних, фінансових операцій та операцій з капіталом:

- а) одночасно позитивне;
- б) одночасно негативне;

в) сальдо поточних операцій позитивне, а фінансових операцій та операцій з капіталом – негативне;

г) сальдо фінансових операцій та операцій з капіталом позитивне, а сальдо поточних операцій – негативне.

Під час аналізу кожного з варіантів необхідно звернути увагу на можливі зміни валютного курсу та резервних активів.

Рівень 2. У табл. 6.2 наведені статті платіжного балансу країни.

Таблиця 6.2

Платіжний баланс країни

Статті платіжного балансу	Обсяги, млн дол. США
1	2
Експорт послуг	26 455
Капітальні трансферти	
Дебет	215
Кредит	189
Портфельні інвестиції – активи	287
Інші інвестиції – пасиви	154
Прямі інвестиції в країну	788
Прямі інвестиції за кордоном	45
Експорт товарів	1 256
Оплата праці	
Дебет	125
Кредит	451
Монетарне золото	+23
Портфельні інвестиції – пасиви	268
Імпорт товарів	15 458
Доходи від прямих інвестицій	
Дебет	326
Кредит	987
Імпорт послуг	18 974
Інші інвестиції – активи	3 269
Сектор державного управління	
Дебет	12
Кредит	213
СПЗ	+25
Придбання/реалізація не фінансових активів	
Дебет	15
Кредит	745
Доходи від портфельних інвестицій	
Кредит	233
Дебет	422
Доходи від інших інвестицій	
Дебет	120
Кредит	741
Валюта і депозити	2 300

1	2
Грошові перекази працюючих за кордоном	
Дебет	51
Кредит	89
Цінні папери	4 567
Інші поточні трансферти	
Дебет	55
Кредит	77

Структурувати статті платіжного балансу за стандартною формою, розрахувати сальдо рахунку поточних операцій; сальдо рахунку операцій з капіталом та фінансового рахунку; фінансування; помилки та упущення та зробити висновки щодо ефективності міжнародної економічної діяльності України.

Тема 5. Міжнародні інвестиційні, валютно-кредитні відносини України

Рівень 1. Визначити, які з наведених прикладів інвестицій є прямими, а які портфельними:

а) український банк купив акції російської компанії "Лукойл" на 25 млн дол. США. Загальна сума випуску акцій становить 600 млн дол. США;

б) польський банк купив будинок у Львові, в якому відкрив свою філію в Україні;

в) Луцький машинобудівний завод збільшив свою частку в статутному капіталі спільного підприємства, яке зареєстроване в Польщі, з 51 до 75 %;

г) українська фірма за дорученням клієнта з Німеччини купила 19 % поточного випуску акцій "Укртрансавто";

д) канадська фірма "МакДональдс" відкрила ще один ресторан у Києві;

е) українсько-американський інвестиційний фонд розмістив 100 млн дол. США в українських державних короткострокових зобов'язаннях та облігаціях державної позики.

Обґрунтувати відповідь.

Рівень 2. У табл. 6.3 наведена динаміка міжнародної інвестиційної діяльності України (на початок року).

Динаміка міжнародної інвестиційної діяльності України

Роки	Прямі іноземні інвестиції в Україну, млн дол. США	Прямі іноземні інвестиції з України, млн дол. США
2000	3 281,8	98,5
2001	3 875,0	170,3
2002	4 555,3	155,7
2003	5 471,8	144,3
2004	6 794,4	166,0
2005	9 047,0	198,6
2006	16 890,0	219,5
2007	21 607,3	243,3
2008	29 489,4	6 196,1
2009	35 723,4	6 198,6
2010	40 026,8	6 223,3
2011	44 708,0	6 871,1
2012	49 362,3	6 898,0
2013	54 462,4	6 481,9
2014	58 156,9	6 575,3

На основі даних табл. 6.3 розрахувати інвестиційну позицію України; проаналізувати динамічні зміни інвестиційної позиції України; визначити темпи зростання обсягів експорту й імпорту капіталу та обґрунтувати доцільність існуючої інвестиційної політики України.

Змістовий модуль 2**Регулювання міжнародної економічної діяльності України****Тема 9. Особливості митного регулювання міжнародної торгівлі в Україні**

Рівень 1. Ставка мита на іноземний одяг складає 15 %, на тканини – 3 %, на фурнітуру – 2 %. Вартість тканини складає 25 % вартості одягу, вартість фурнітури – 10 % вартості одягу. Розрахувати ефективний рівень тарифу:

- 1) у разі наведених умов;
- 2) якщо тариф на одяг скоротився до 10 %;

- 3) якщо тариф на тканини скоротився до 1,4 %;
- 4) якщо тариф на фурнітуру збільшився на 1,5 %;
- 5) якщо тариф на тканини збільшився до 7 %, на фурнітуру – до 5 %.

Рівень 2. Німецька компанія укладає з українською компанією контракт на поставку транспортного обладнання на суму 5,8 млн євро, валюта платежу – долар США. Визначити суму платежу в гривнях, якщо:

- 1 євро – 18,1405 – 18,1971 грн;
- 1 долар – 12,9498 – 13,0512 грн.

Рівень 3. Світова ціна на пшеницю складає 210 дол./т. Уряд України, яка є великим імпортером пшениці, має намір ввести імпортний тариф у 12 дол./т для поповнення державного бюджету. Внутрішнє щорічне виробництво пшениці складає 80 млн т, споживання – 120 млн т, а імпорт – 40 млн т. За оцінки експертів, скорочення імпорту Україною призведе до падіння світової ціни на пшеницю на 11 дол./т, її внутрішнє виробництво зросте до 100 млн т, споживання скоротиться до 90 млн т, а імпорт – до 20 млн т.

Оцінити, як вплине введення тарифу на економічну ситуацію в Україні і розрахувати доходи, які вона отримає в результаті покращення умов торгівлі.

Тема 11. Україна у світових інтеграційних процесах

Рівень 1. Країна-виробник та експортер сільськогосподарської продукції прагне створити митний союз з країною-виробником та експортером промислової продукції. Обґрунтувати доцільність та ефективність створення митного союзу між цими країнами.

Рівень 2. Електрозварювальний апарат в Україні коштує 110 євро, в Росії – 100 євро, в Польщі – 87 євро. Україна – мала держава, її зовнішня торгівля та зовнішньоторговельна політика суттєво не впливають на рівень світових цін. Обґрунтувати відповідь під час розгляду таких ситуацій:

1) в Україні вводиться 15 % адвалерний тариф на імпорт електрозварювальних апаратів, чи є доцільність їх імпорту з Росії або Польщі;

2) Україна створює митний союз із Росією, чи доцільно їй виробляти електрозварювальні апарати самостійно або імпортувати;

3) який ефект – створення чи відхилення торгівлі – виникає під час створення митного союзу України з Росією;

4) в Україні вводиться специфічний митний тариф у розмірі 75 євро на імпорт електрозварювальних апаратів із Росії та Польщі, чи доцільно у цьому випадку їх імпортувати?

Рівень 3. Фірма вивозить 15 т нікелю з України в Естонію за ціною 1 350 дол. США за 1 т. Митний збір на вивезення із України нікелю складає 20 дол. США за 1 т. До вступу у Європейський Союз в Естонії митний збір на ввезення цього виду товару не стягувався, після вступу до ЄС митний збір становить 6 % вартості товару, який ввозиться. Визначити, як зміниться ціна 1 т нікелю і вартість товару, що ввозиться в Естонію, після її вступу до ЄС.

7. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 59 % (106 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (180 годин). СРС включає: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни; підготовку до практичних, семінарських занять; підготовку до виступу на семінарських заняттях; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; написання есе за заданою проблематикою; пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; підготовку до колоквіуму; систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до семестрового екзамену.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, статистичними матеріалами. Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з навчальної дисципліни, наведені в табл. 7.1.

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість годин	Форми контролю СРС	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1 Форми міжнародної економічної діяльності України				
<i>Тема 1. Сутність і особливості міжнародної економічної діяльності</i>	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; знання форм міжнародної економічної діяльності, критеріїв та показників рівня відкритості економіки країни	10	Індивідуальне опитування	Основна: [1; 3; 5; 7 – 9]. Додаткова: [15; 16]. Інформаційні ресурси: [26; 30]. Методичне забезпечення: [31 – 33]
<i>Тема 2. Суб'єкти міжнародних економічних операцій в Україні</i>	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання завдань щодо структурування суб'єктів МЕДУ залежно від рівня їх економічної взаємодії	8	Фронтальне опитування	Основна: [1; 3; 5; 7 – 9]. Додаткова: [15; 16]. Інформаційні ресурси: [26]. Методичне забезпечення: [31 – 33]
<i>Тема 3. Експорт і імпорт товарів</i>	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за даною тематикою; виконання практичних завдань з розрахунку показників оцінки рівня розвитку зовнішньоторговельної сфери країни	8	Контрольна робота	Основна: [1; 3; 5; 7 – 10]. Додаткова: [12; 15; 16]. Інформаційні ресурси: [26; 27; 29]. Методичне забезпечення: [32]
<i>Тема 4. Особливості міжнародної торгівлі послугами в Україні</i>	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання практичних завдань на аналіз динаміки та структури зовнішньої торгівлі транспортними, туристичними, лізинговими, інжиніринговими, франчайзинговими послугами України	8	Фронтальне опитування	Основна: [1; 3; 5; 7 – 9]. Додаткова: [11; 15; 16]. Інформаційні ресурси: [26; 27; 30]. Методичне забезпечення: [31 – 33]

Продовження табл. 7.1

1	2	3	4	5
<i>Тема 5.</i> Міжнародні інвестиційні, валютно-кредитні відносини України	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; аналіз сучасної державної політики управління зовнішнім боргом України	8	Контрольна робота	Основна: [1 – 3; 5; 7 – 9]. Додаткова: [12; 15; 16; 19]. Інформаційні ресурси: [26; 27; 30]. Методичне забезпечення: [31 – 33]
<i>Тема 6.</i> Україна на світових ринках праці та міжнародна трудова міграція	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання завдань на аналіз динаміки та структури міграції робочої сили. Виконання есе за темою "Сучасна міжнародна міграційна стратегія України"	8	Перевірка есе	Основна: [1; 3; 5 – 9]. Додаткова: [16]. Інформаційні ресурси: [26; 29]. Методичне забезпечення: [32]
<i>Тема 7.</i> Міжнародний трансфер технологій та інноваційна політика в системі пріоритетів міжнародної економічної діяльності	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; дослідження закордонного досвіду створення та функціонування технопарків, технополісів, бізнес-інкубаторів	4	Індивідуальне опитування	Основна: [1; 3; 5 – 9]. Додаткова: [15 – 18]. Інформаційні ресурси: [26; 28; 29]. Методичне забезпечення: [31 – 33]
<i>Тема 7.</i> Міжнародний трансфер технологій та інноваційна політика в системі пріоритетів міжнародної економічної діяльності	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; визначення особливостей сучасної інноваційної політики України	6	Фронтальне опитування	Основна: [1; 3; 5 – 9]. Додаткова: [15 – 18]. Інформаційні ресурси: [26; 28; 29]. Методичне забезпечення: [31 – 33]
Усього за змістовим модулем 1		60		

1	2	3	4	5
Змістовий модуль 2 Регулювання міжнародної економічної діяльності України				
<i>Тема 8.</i> Регулювання міжнародної економічної діяльності України	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; аналіз сучасної державної політики управління зовнішнім боргом України	6	Контрольна робота	Основна: [1; 3; 5; 6; 9; 10]. Додаткова: [12; 15; 16]. Інформаційні ресурси: [26; 28; 30]. Методичне забезпечення: [32; 33]
<i>Тема 9.</i> Особливості митного регулювання міжнародної торгівлі в Україні	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; аналіз змін у зовнішньоторговельній політиці України в контексті її членства у СОТ	4	Фронтальне опитування	Основна: [1; 3; 5; 7 – 9]. Додаткова: [15; 16]. Інформаційні ресурси: [26; 27; 29; 30]. Методичне забезпечення: [32; 33]
<i>Тема 9.</i> Особливості митного регулювання міжнародної торгівлі в Україні	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; визначення меж застосування митного тарифу у розвинених країнах та країнах з перехідною економікою	4	Контрольна робота	Основна: [1; 3; 5; 7 – 9]. Додаткова: [15; 16]. Інформаційні ресурси: [26; 27; 29; 30]. Методичне забезпечення: [32; 33]
<i>Тема 10.</i> Міжнародні комерційні операції	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; визначення особливостей застосування експортерами та імпортерами базисних умов поставки Інкотермс-2010	4	Фронтальне опитування	Основна: [1; 3; 5; 7 – 9]. Додаткова: [15; 16; 23]. Інформаційні ресурси: [26; 29] Методичне забезпечення: [31 – 33]

Продовження табл. 7.1

1	2	3	4	5
<i>Тема 10.</i> Міжнародні комерційні операції	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; аналіз та оцінка ефективності здійснення міжнародних комерційних операцій підприємствами України	4	Контрольна робота	Основна: [1; 3; 5; 7 – 9]. Додаткова: [15; 16; 23]. Інформаційні ресурси: [26]. Методичне забезпечення: [31 – 33]
<i>Тема 11.</i> Україна у світових інтеграційних процесах	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; аналіз сучасних світових інтеграційних об'єднань та обґрунтування доцільності участі в них України	4	Індивідуальне опитування	Основна: [1; 3 – 6; 8]. Додаткова: [15; 16]. Інформаційні ресурси: [26]. Методичне забезпечення: [31 – 33]
<i>Тема 11.</i> Україна у світових інтеграційних процесах	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; аналіз сучасних форм інтеграційного співробітництва відповідно до інтеграційних пріоритетів України	4	Контрольна робота	Основна: [1; 3 – 6; 8]. Додаткова: [15; 16]. Інформаційні ресурси: [26]. Методичне забезпечення: [31 – 33]
<i>Тема 12.</i> Глобальний контекст міжнародного економічного співробітництва	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання завдань щодо аналізу та обґрунтування факторів впливу на розвиток економічної глобалізації	4	Фронтальне опитування	Основна: [1; 3; 5 – 9]. Додаткова: [16; 20 – 22; 24; 25]. Інформаційні ресурси: [26; 27; 29]. Методичне забезпечення: [31 – 33]
<i>Тема 12.</i> Глобальний контекст міжнародного економічного співробітництва	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка до участі у круглому столі	3	Доповідь на круглому столі	Основна: [1; 3; 5 – 9]. Додаткова: [16; 20 – 22; 24; 25]. Інформаційні ресурси: [26; 27; 29]. Методичне забезпечення: [31 – 33]
Усього за змістовим модулем 2		37		
<i>Підготовка до екзамену</i>		7		
<i>Екзамен</i>		2		
Усього за модулями		106		

8. Контрольні запитання для самодіагностики

Тема 1. Сутність і особливості міжнародної економічної діяльності

1. У чому полягає сутність міжнародної економічної діяльності?
2. Чи можна ототожнити поняття "міжнародна економічна діяльність" та "зовнішньоекономічна діяльність"?
3. Визначте основні принципи міжнародної економічної діяльності.
4. Охарактеризуйте форми міжнародної економічної діяльності.
5. Які основні риси та показники відкритої економіки?
6. Обґрунтуйте, чому платіжний баланс є показником ефективності міжнародної економічної діяльності країни.

Тема 2. Суб'єкти міжнародних економічних операцій в Україні

1. Які критерії покладені в основу класифікації суб'єктів міжнародної економічної діяльності?
2. Які цілі та напрями діяльності суб'єктів міжнародної економічної діяльності на мікроекономічному рівні?
3. Які цілі та напрями діяльності суб'єктів міжнародної економічної діяльності на макроекономічному рівні?
4. Які цілі та напрями діяльності суб'єктів міжнародної економічної діяльності на міжнародному економічному рівні.

Тема 3. Експорт і імпорт товарів

1. Визначте основні факторні передумови участі України в міжнародній торгівлі.
2. Наведіть класифікацію міжнародної торгівлі товарами.
3. Які зміни відбулися в товарній та географічній структурі міжнародної торгівлі за останнє десятиріччя?
4. Поясніть, чому сучасна зовнішньоекономічна сфера України має ознаки "голландської хвороби" та вкажіть на можливі її наслідки.

Тема 4. Особливості міжнародної торгівлі послугами в Україні

1. У чому полягає сутність міжнародної торгівлі послугами?
2. Які фактори сприяють динамічному розвитку міжнародної торгівлі послугами?
3. Наведіть класифікацію міжнародних послуг.

4. Як впливає науково-технічний прогрес на розвиток світового ринку послуг?

5. Визначте особливості сучасного розвитку міжнародного ринку послуг.

6. Охарактеризуйте характер та ступінь розвитку ринку послуг в Україні.

Тема 5. Міжнародні інвестиційні, валютно-кредитні відносини України

1. Які особливості міжнародного інвестування на сучасному етапі?

2. Як визначається інвестиційна позиція країни?

3. Як оцінюється інвестиційний клімат країни?

4. Визначте основні напрями сучасної інвестиційної політики України.

5. Яку роль відіграють ТНК у системі міжнародного інвестування?

6. Назвіть організаційні форми підприємницької транснаціоналізації в Україні.

7. Охарактеризуйте сучасний розвиток світової валютної системи.

8. Яку роль відіграють країни трансформаційного типу в міжнародних валютно-кредитних та фінансових відносинах?

9. У чому полягають особливості національної валютно-кредитної політики?

10. Визначте сутність, структуру та показники зовнішнього боргу країни.

11. Які характерні ознаки еволюції державного боргу України?

12. Охарактеризуйте сучасний стан зовнішнього боргу України.

13. Які існують напрями вирішення боргової проблеми?

14. Чи є ефективною сучасна стратегія управління державним зовнішнім боргом України?

Тема 6. Україна на світових ринках праці та міжнародна трудова міграція

1. Які фактори впливають на міжнародну міграцію робочої сили?

2. Наведіть класифікацію видів міжнародної міграції робочої сили.

3. Які соціально-економічні наслідки міграції робочої сили?

4. Охарактеризуйте сучасний розвиток міжнародного ринку праці.

5. Яку роль відіграє Україна в міжнародних міграційних процесах?

6. Визначте особливості сучасного розвитку національного ринку праці.

7. Які цілі, завдання, методи та засоби національної еміграційної політики?

8. Які цілі, завдання, методи та засоби національної імміграційної політики?

9. Які цілі, завдання, методи та засоби національної рееміграційної політики?

Тема 7. Міжнародний трансфер технологій та інноваційна політика в системі пріоритетів міжнародної економічної діяльності

1. У чому полягає сутність міжнародного трансферу технологій? Які його основні форми?

2. Визначте особливості сучасного розвитку інформаційних технологій.

3. Охарактеризуйте сучасну науково-технічну політику України.

4. До яких наслідків для економіки України може призвести розвиток мережі технологічних парків?

Тема 8. Регулювання міжнародної економічної діяльності України

1. Як класифікують засоби впливу держави на міжнародне співробітництво?

2. Як впливає розвиток міжнародного співробітництва на національну економіку?

3. Назвіть основні моделі відкритої економічної політики.

Тема 9. Особливості митного регулювання міжнародної торгівлі в Україні

1. У чому полягає сутність сучасних форм протекціонізму?

2. Який імпорتنний тариф вважається оптимальним?

3. Визначте позитивні та негативні наслідки тарифного регулювання.

4. Чи можна вважати нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі більше ефективними, ніж імпорتنний тариф? Обґрунтуйте відповідь.

5. У чому різниця між імпортним тарифом та імпортною квотою?

6. Визначте особливості квотування в Україні.

7. Визначте особливості ліцензування в Україні.

8. Які види прихованого протекціонізму використовуються в зовнішньоторгівельній політиці України?

9. Яка різниця між внутрішньою та експортною субсидією?

10. Чи можна вважати імпорнтний тариф та експортну субсидію аналогічними інструментами торгівельної політики за їх спрямованістю на зовнішню торгівлю?

11. Як співвідноситься зовнішньоторговельна політика України з основними вимогами Світової організації торгівлі?

Тема 10. Міжнародні комерційні операції

1. У чому полягає специфіка розвитку експортно-імпорнтної діяльності в Україні?

2. Охарактеризуйте сучасний стан розвитку товарообмінних операцій в Україні.

3. Визначте основні етапи організації зовнішньоекономічної операції підприємства.

4. Проаналізуйте базисні умови поставки "Інкотермс-2010" відповідно до видів транспорту.

5. За якими методиками оцінюється ефективність експортної та імпорнтної операції підприємства?

Тема 11. Україна у світових інтеграційних процесах

1. У чому полягає дуалістичність сучасних інтеграційних процесів?

2. Визначте особливості сучасних інтеграційних процесів у рамках СНД.

3. У чому полягають завдання та умови європейської інтеграції України?

4. Охарактеризуйте розвиток торговельно-економічних відносин України з країнами Західної Європи.

5. У чому полягає особливість проекту Чорноморського економічного співробітництва?

6. У чому сутність прикордонного співробітництва?

7. Охарактеризуйте сучасний стан прикордонного співробітництва України.

8. Чи має сенс інтеграція України в Єдиний економічний простір?

9. Наскільки доцільна та обґрунтована політика уряду України щодо багатовекторності інтеграційного співробітництва?

Тема 12. Глобальний контекст міжнародного економічного співробітництва

1. Визначте характерні риси глобалізації світової економіки.
2. Що таке інтернаціоналізація господарського життя?
3. Визначте особливості співробітництва України з міжнародними організаціями.
4. Чи бере Україна участь у вирішенні глобальних проблем світової економіки?

9. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

- а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:
консультації: індивідуальні (запитання – відповідь), групові (розгляд типових прикладів – ситуацій);
- б) за засвоєнням практичного матеріалу:
консультації індивідуальні та групові;
- в) для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу:
індивідуальне здавання виконаних робіт.

10. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, ознайомлювальні (початкові) ігри, метод проектної роботи, комп'ютерні симуляції, метод Дельфі, метод сценаріїв, банки візуального супроводу (табл. 10.1 і 10.2).

**Розподіл форм та методів активізації процесу навчання
за темами навчальної дисципліни**

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
<i>Тема 1.</i> Сутність і особливості міжнародної економічної діяльності	Лекція проблемного характеру з питання: "Світова економіка: особливості сучасного розвитку", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 4.</i> Особливості міжнародної торгівлі послугами в Україні	Міні-лекція з питання: "Особливості сучасного розвитку світового ринку послуг", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 5.</i> Міжнародні інвестиційні, валютно-кредитні відносини України	Лекція проблемного характеру з питання: "Сучасна стратегія управління державним зовнішнім боргом України", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 7.</i> Міжнародний трансфер технологій та інноваційна політика в системі пріоритетів міжнародної економічної діяльності	Проблемна лекція з питання: "Технологічні парки в стратегії розвитку відкритої економіки України", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 10.</i> Міжнародні комерційні операції	Проблемна лекція з питання: "Оцінювання впливу факторів зовнішнього економічного середовища на ефективність укладання та реалізації зовнішньоторговельних контрактів", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 11.</i> Україна у світових інтеграційних процесах	Лекція проблемного характеру з питання: "Дуалістичний характер сучасних інтеграційних процесів", банки візуального супроводу
<i>Тема 12.</i> Глобальний контекст міжнародного економічного співробітництва	Проблемна лекція з питання: "Вплив діяльності міжнародних економічних організацій на характер та тенденції сучасного розвитку міжнародної економічної діяльності України", банки візуального супроводу

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; формуванні здатності приймати самостійні рішення; формуванні здатності до ухвалення колективних рішень; формуванні здатності до соціальної інтеграції; набуття навичок вирішення конфліктів; розвитку здатності до знаходження компромісів.

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Вони проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Міні-лекції відрізняються від повноформатних лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції тривають не більше 10 – 15 хвилин і використовуються для того, щоб стисло донести нову інформацію до всіх слухачів. Міні-лекції часто застосовуються як частини цілісної теми, яку бажано викладати повноформатною лекцією, щоб не втомлювати аудиторію. Тоді інформація надається по черзі кількома окремими сегментами, між якими застосовуються інші форми й методи навчання.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди та переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Мозкові атаки – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного слухача, так і колективними, тобто виступи двох та більше слухачів.

Використання методик активізації процесу навчання

Тема навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
<i>Тема 1.</i> Сутність і особливості міжнародної економічної діяльності	<i>Семінарське заняття.</i> Тема: "Сутність і особливості міжнародної економічної діяльності"	Семінари-дискусії, презентації
<i>Тема 3.</i> Експорт і імпорт товарів	Завдання 3. Оцінювання рівня внутрішньогалузевої торгівлі країни	Робота в малих групах
<i>Тема 5.</i> Міжнародні інвестиційні, валютно-кредитні відносини України	Завдання 5. Оцінювання інвестиційного клімату та визначення інвестиційної позиції України	Робота в малих групах
<i>Тема 6.</i> Україна на світових ринках праці та міжнародна трудова міграція	Завдання 6. Виявлення та ранжирування факторів впливу на обсяги, напрями та структуру міграційних потоків України	Робота в малих групах, мозкові атаки, презентації
<i>Тема 7.</i> Міжнародний трансфер технологій та інноваційна політика в системі пріоритетів міжнародної економічної діяльності	Завдання 7. Обґрунтування ефективності міжнародного кредитування експортних та імпортних операцій різними методами нарахування процентів	Робота в малих групах
<i>Тема 11.</i> Україна у світових інтеграційних процесах	Завдання 11. Визначення потенційних інтеграційних переваг України у процесі її взаємодії з ЄС	Робота в малих групах, мозкові атаки, метод сценаріїв, презентації
<i>Тема 12.</i> Глобальний контекст міжнародного економічного співробітництва	Завдання 12. Визначення особливостей сучасної гео економічної моделі України	Робота в малих групах, мозкові атаки, метод сценаріїв, презентації

Метод Дельфі використовується з метою досягнення консенсусу в експертних оцінках і передбачає надання можливості висловити свої думки групі експертів, що працюють індивідуально в різних місцях. Під час вибору управлінського рішення за цим методом академічну групу розподіляють, наприклад, на п'ять малих груп. Чотири групи є робочими, вони розробляють і приймають управлінське рішення, а п'ята група є експертною. Аналіз та варіанти управлінських рішень робочих груп усереднюються цією групою. Експертна група може бути розподілена за спеціалізаціями.

Комп'ютерна симуляція (гра) – це метод навчання, що спирається на використання спеціальних комп'ютерних програм, за допомогою яких можливе віртуальне моделювання бізнес-процесу. Студенти можуть змінювати параметри й дані, приймати рішення та аналізувати наслідки

таких рішень. Метою використання даного методу є розвиток системного мислення студентів, їх здібностей до планування, формування вмінь розпізнавати й аналізувати проблеми, порівнювати й оцінювати альтернативи, приймати оптимальні рішення й діяти в умовах обмеженого часу.

Метод сценаріїв полягає в розробленні ймовірних моделей поведінки та розвитку конкретних явищ у перспективі.

Банки візуального супроводу сприяють активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни за допомогою наочності.

11. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 2.1) у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіка навчального процесу.

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

- активна робота на лекційних заняттях;
- активна участь у виконанні практичних завдань;
- активна участь у семінарських заняттях;
- перевірка есе за заданою тематикою;
- проведення письмової контрольної роботи;
- індивідуальні опитування;

фронтальні опитування;
доповідь на круглому столі.

Модульний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться у формі колоквіуму. **Колоквіум** – це форма перевірки й оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Проводиться як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача.

Підсумковий/семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену. **Семестрові екзамени** – форма оцінки підсумкового засвоєння студентами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за накопичувальною 100-бальною системою за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою у ході розгляду ситуаційних завдань, розв'язання задач, проведення розрахунків у процесі виконання домашніх завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності практичного завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. У процесі оцінювання практичних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Письмова контрольна робота проводиться 3 рази за семестр та включає теоретичні питання та практичні завдання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля.

Модульний контроль у формі колоквіуму проводиться 2 рази на семестр відповідно за темами змістових модулів.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та оброблення, самореалізація на практичних і семінарських заняттях.

Критеріями оцінювання есе є:

здатність проводити критичне та незалежне оцінювання певних проблемних питань;

вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання;

застосування аналітичних підходів;

якість і чіткість викладення міркувань;

логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми;

самостійність виконання роботи;

грамотність подачі матеріалу;

використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ;

оформлення роботи.

Порядок підсумкового контролю з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену. Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей (див. табл. 2.1).

Завданням екзамену є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. В умовах реалізації компетентнісного підходу екзамен оцінює рівень засвоєння студентом компетентностей, що передбачені кваліфікаційними вимогами.

Кожен екзаменаційний білет складається із 5 практичних ситуацій, які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Екзаменаційний білет включає два стереотипних, два евристичних та одне діагностичне завдання, які оцінюються відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Студент, який із поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю, тобто не склав змістовий модуль, має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання за розпорядженням декана факультету відповідно до встановленого терміну.

Студент **не може бути допущений** до складання екзамену, якщо кількість балів, одержаних за результатами перевірки успішності під час поточного та модульного контролю відповідно до змістового модуля впродовж семестру, в сумі не досягла 35 балів. Після екзаменаційної сесії декан факультету видає розпорядження про ліквідацію академічної заборгованості. У встановлений термін студент добирає залікові бали.

Студента слід **уважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної *"Відомості обліку успішності"*.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: *"60 і більше балів – зараховано"*, *"59 і менше балів – не зараховано"* та заноситься у залікову *"Відомість обліку успішності"* навчальної дисципліни. У випадку отримання менше 60 балів студент обов'язково здає залік після закінчення екзаменаційної сесії у встановлений деканом факультету термін, але не пізніше двох тижнів після початку семестру. У випадку повторного отримання менше 60 балів декан факультету призначає комісію у складі трьох викладачів на чолі із завідувачем кафедри та визначає термін перескладання заліку, після чого приймається рішення відповідно до чинного законодавства: "зараховано" – студент продовжує навчання за графіком навчального процесу, а якщо "не зараховано", тоді декан факультету пропонує студенту повторне

вивчення навчальної дисципліни протягом наступного навчального періоду самостійно.

Зразок екзаменаційного білета
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ Форма № Н-5.05

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця
Освітній ступінь "бакалавр"
Напрямок підготовки – 6.030503 "Міжнародна економіка" Семестр 5
Навчальна дисципліна – "Міжнародна економічна діяльність України"

Екзаменаційний білет

Завдання 1 (стереотипне).

У табл. 1 наведені статистичні дані про зовнішньоторгівельні операції України за 2010 – 2012 рр. за деякими групами товарів.

Таблиця 1

Зовнішньоторгівельні операції України

Товари	Експорт, млн дол. США			Імпорт, млн дол. США		
	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.
Продукти тваринного походження	783,4	595,97	771,39	1 702,03	1 267,56	1 241,69
Готові харчові продукти	2 524,32	2 088,05	2 571,07	2 679,19	2 034,28	2 504,93
Мінеральні продукти	7 046,09	3 900,09	6 731,33	25 441,47	15 695,09	21 127,92

Визначити індекс внутрішньогалузевої торгівлі та зробити висновки щодо галузевої спеціалізації країни.

Завдання 2 (евристичне).

Визначити, за рахунок яких з наведених операцій зміниться сальдо рахунку поточних операцій України:

- 1) Україна уклала угоду на поставку російського газу;
 - 2) Україна продає літак "Мрія" російському військовому відомству;
 - 3) Український уряд продає дострокові зобов'язання Європейському Союзу;
 - 4) Україна продає Італії соняшникову олію;
 - 5) Україна отримала технологічний грант;
 - 6) Український уряд здійснює виплати за кредитами МВФ.
- Обґрунтувати відповіді.

Завдання 3 (евристичне).

У зв'язку зі вступом України до СОТ і прийняттям на себе низки зобов'язань, їй доведеться відмовитися від значної частини кількісних обмежень експорту та імпорту і використовувати переважно тарифні методи регулювання зовнішньої торгівлі. У ході цього застосування митного регулювання буде здійснюватись в межах, які встановлено СОТ. Обґрунтувати доцільність та своєчасність такого кроку з боку України з урахуванням можливої загрози товарної експансії внутрішнього ринку України з боку іноземних компаній.

Завдання 4 (діагностичне).

У табл. 2 надано дані щодо фінансування інновацій в Україні.

Таблиця 2

Джерела фінансування технологічних інновацій

Роки	Загальна сума витрат, млн грн	У тому числі за рахунок коштів			
		власних, млн грн	державного бюджету, млн грн	іноземних інвесторів, млн грн	інші джерела, млн грн
2000	1 757,1	1399,3	7,7	133,1	217,0
2001	1 971,4	1 654,0	55,8	58,5	203,1
2002	3 013,8	2 141,8	45,5	264,1	562,4
2003	3 059,8	2 148,4	93,0	130,0	688,4
2004	4 534,6	3 501,5	63,4	112,4	857,3
2005	5 751,6	5 045,4	28,1	157,9	520,2
2006	6 160,0	5 211,4	114,4	176,2	658,0
2007	10 850,9	7 999,6	144,8	321,8	2 384,7
2008	11 994,2	7 264,0	336,9	115,4	4 277,9
2009	7 949,9	5 169,4	127,0	1 512,9	1 140,6
2010	8 045,5	4 775,2	87,0	2 411,4	771,9
2011	14 333,9	7 585,6	149,2	56,9	6 542,2
2012	11 480,6	7 335,9	224,3	994,8	2 925,6

На основі наведених даних: визначити структуру фінансування технологічних інновацій; оцінити ефективність фінансування інноваційної сфери економіки; обґрунтувати роль інновацій в розвитку держави.

Завдання 5 (діагностичне).

У табл. 3 наведені дані платіжного балансу країни за 2011 – 2012 рр.

Платіжний баланс країни

Статті платіжного балансу	2011 р. Обсяги, млн дол. США	2012 р. Обсяги, млн дол. США
1	2	3
Технологічні гранти отримані	3 195,4	2 187,3
Доходи від прямих інвестицій		
Кредит	1 175,5	1 894,2
Дебет	1 243,8	1 495,7
Капітальні трансферти		
Дебет	95,5	103,8
Кредит	174,6	114,7
Грошові перекази працюючих за кордоном		
Дебет	81,3	84,2
Кредит	79,9	76,1
Інші інвестиції – пасиви	6 283,7	7 262,7
Прямі інвестиції у внутрішню економіку	8 551,6	8 938,8
Поточні трансферти сектору державного управління		
Дебет	315,5	240,2
Кредит	621,3	515,8
Експорт товарів	15 780,9	14 324,4
Трансферти мігрантів		
Дебет	24,8	28,9
Кредит	41,7	45,6
Оплата праці		
Дебет	713,1	811,9
Кредит	920,4	942,8
Анулювання закордонного боргу кредитором	8,1	7,5
Монетарне золото	56,3	58,4
Портфельні інвестиції – пасиви	3 327,4	5 096,2
Імпорт товарів	23 943,3	21 711,4
Прямі інвестиції за кордон	11 743,4	15 847,2
Імпорт послуг	28 711,3	32 414,7
Інші інвестиції – активи	1 725,5	1 693,7
Портфельні інвестиції – активи	986,7	863,2
Придбання/реалізація невикористаних фінансових активів		
Дебет	93,3	54,4
Кредит	79,2	83,6
Технологічні гранти надані	711,9	742,8
Експорт послуг	31 427,4	34 988,1

Закінчення табл. 3

1	2	3
Доходи від портфельних інвестицій		
Кредит	816,1	825,9
Дебет	713,2	604,8
Доходи від інших інвестицій		
Дебет	129,4	191,6
Кредит	403,8	513,5
Анулювання державного боргу іноземним кредитором	10,2	11,4
Готівка та депозити в іноземній валюті	517,3	500,5
Цінні папери в іноземній валюті	114,6	212,8
Інші поточні трансферти		
Дебет	171,9	164,8
Кредит	283,3	292,1
Доходи від участі в капіталі		
Дебет	215,3	132,4
Кредит	702,1	209,8

На основі наведених у табл. 3 даних: структурувати наведені статті за розділами платіжного балансу відповідно до стандартної форми платіжного балансу країни; розрахувати: сальдо платіжного балансу; сальдо балансу міжнародних інвестицій; обсяги фінансування; помилки та упущення; пароаналізувати динаміку змін основних статей платіжного балансу та зробити висновки щодо ефективності міжнародної економічної діяльності країни.

Затверджено на засіданні
кафедри міжнародної економіки та менеджменту ЗЕД ХНЕУ ім. С. Кузнеця.
Протокол №__ від "__" _____ 20__р.
Зав. кафедри _____ Екзаменатор _____.
(підпис) (підпис)

Підсумкові бали за екзамен складаються із суми балів за виконання всіх завдань, що округлені до цілого числа за правилами математики. Розподіл балів між завданнями білета такий.

Завдання 1 (стереотипне). За вирішене стереотипне завдання максимальна оцінка складає 5 балів.

За вирішення стереотипного завдання у повному обсязі, за умови надання обґрунтованої відповіді та проведення необхідних розрахунків без арифметичних помилок ставиться 5 балів.

За вирішення стереотипного завдання не в повному обсязі, відсутності чіткого володіння понятійним апаратом, допущення арифметичних помилок під час проведення необхідних розрахунків ставиться 2 бали.

Завдання 2 (евристичне). За вирішене евристичне завдання максимальна оцінка складає 5 балів.

За вирішення евристичного завдання у повному обсязі, без допущення помилок із наданням правильної обґрунтованої відповіді, що базується на теоретичних засадах розвитку міжнародної економічної діяльності, наявності елементів самостійного і творчого мислення, чіткому володінні понятійним апаратом ставиться 5 балів.

За вирішення евристичного завдання не у повному обсязі, з допущенням помилок у категоріальному апараті ставиться 2 бали.

Завдання 3 (евристичне). За вирішене евристичне завдання максимальна оцінка складає 7 балів.

За вирішення евристичного завдання у повному обсязі, без допущення помилок із наданням правильної обґрунтованої відповіді, що базується на теоретичних засадах розвитку міжнародної економічної діяльності, наявності елементів самостійного і творчого мислення, чіткому володінні понятійним апаратом ставиться 7 балів.

За вирішення евристичного завдання не у повному обсязі, з допущенням помилок у категоріальному апараті ставиться 3 бали.

Завдання 4 (діагностичне). Діагностичне завдання містить три завдання розрахункового, аналітичного та теоретичного характеру. За вирішене завдання максимальна оцінка складає 8 балів.

За вирішення діагностичного завдання у повному обсязі, без допущення методичних та арифметичних помилок, із наданням правильної обґрунтованої відповіді на всі 3 завдання, за чітке володіння понятійним апаратом ставиться 8 балів.

За вирішення діагностичного завдання з допущенням помилок у використанні категоріального апарату, але з проведенням всіх необхідних розрахунків, тобто за вирішення двох перших завдань, ставиться 6 балів.

За вирішення діагностичного завдання з допущенням методичних помилок, але з проведенням всіх необхідних розрахунків ставиться 4 бали.

За вирішення діагностичного завдання з допущенням методичних та арифметичних помилок ставиться 2 бали.

Завдання 5 (діагностичне). Діагностичне завдання є комплексним і містить три завдання методичного, розрахункового, аналітичного характеру. За вирішене завдання максимальна оцінки складає 15 балів.

За вирішення діагностичного завдання у повному обсязі, без допущення методичних та арифметичних помилок, із наданням правильної обґрунтованої відповіді на всі 3 завдання, за чітке володіння понятійним апаратом ставиться 15 балів.

За вирішення діагностичного завдання не у повному обсязі, з допущенням помилок у використанні категоріального апарату, але з проведенням усіх необхідних розрахунків, тобто за вирішення двох перших завдань, ставиться 10 балів.

За вирішення діагностичного завдання не у повному обсязі, з допущенням помилок у використанні категоріального апарату та арифметичних помилок ставиться 5 балів.

За вирішення діагностичного завдання не у повному обсязі, з допущенням методичних та арифметичних помилок ставиться 2 бали.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведена в табл. 12.1.

Таблица 12.1

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності		Навчальний тиждень	Год		Методи та форми навчання		ОЦІНКА рівня сформованості компетентностей		
							Форми контролю	Максимальний бал	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
МЕСУ1	Змістовий модуль 1							30	
	Форми міжнародної економічної діяльності України								
Здатність визначати ступінь відкритості економіки України	1	Ауд.	2	Лекція	Тема 1. Сутність і особливості міжнародної економічної діяльності	Робота на лекції	0,2		

Продовження табл. 12.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	
МЕСУ1	Здатність визначати ступінь відкритості економіки України	1	СРС	10	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання ситуативних завдань щодо оцінки рівня відкритості економіки України	Індивідуальні опитування	1	
				2	Лекція	Тема 2. Суб'єкти міжнародних економічних операцій в Україні	Робота на лекції	0,2	
		2	Ауд.	2	Семинарське заняття	Визначення сутності, основних принципів, форм міжнародної економічної діяльності. Визначення критеріїв класифікації суб'єктів міжнародної економічної діяльності України, їх функції та рівня впливу на міжнародний економічний розвиток	Активна участь у семінарському занятті	1	
				2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань на обґрунтування розподілу функцій суб'єктів міжнародних економічних операцій в Україні	Активна участь у виконанні практичних завдань	1	
				8		Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання практичних завдань щодо структурування суб'єктів міжнародної економічної діяльності відповідно до рівнів їх взаємодії	Фронтальне опитування	1	
		Здатність визначати галузеві та геополітичні пріоритети розвитку зовнішньої торгівлі товарами та послугами України	3	Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Експорт і імпорт товарів	Робота на лекції	0,2
					1	Семинарське заняття	Визначення сутності, факторних передумов міжнародної торгівлі України. Особливості експортної та імпортної діяльності суб'єктів господарювання. Методичні підходи щодо визначення експортного потенціалу України	Активна участь у семінарському занятті	1
	1				Практичне заняття	Аналіз та оцінювання товарної, географічної структури зовнішньої торгівлі товарами України. Розрахунок зовнішньоторгівельної, експортної, імпортної, індексу товарності країни	Активна участь у виконанні практичних завдань	1	
	СРС			8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання завдань з розрахунку показників оцінки рівня розвитку зовнішньої торгівлі країни	Письмова контрольна робота	1	

Продовження табл. 12.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	
МЕСУ1		4	Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Особливості міжнародної торгівлі послугами в Україні	Робота на лекції	0,2	
				2	Семінарське заняття	Визначення сутності та критеріїв класифікації міжнародної торгівлі послугами. Аналіз сучасного стану та перспектив розвитку міжнародного ринку послуг. Визначення особливостей становлення та розвитку ринку послуг в Україні	Активна участь у семінарському занятті	1	
							Індивідуальне опитування	1	
			2	Практичне заняття	Аналіз динаміки зовнішньої торгівлі послугами, товарної та географічної структури зовнішньої торгівлі послугами України	Активна участь у виконанні практичних завдань	1		
				СРС.	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання практичних завдань на аналіз динаміки та структури зовнішньої торгівлі транспортними, туристичними, лізинговими, інжиніринговими, франчайзинговими послугами України	Фронтальне опитування	1
	Здатність оцінювати інвестиційний клімат в Україні та визначати фактори його формування	5		Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Міжнародні інвестиційні, валютно-кредитні відносини України	Робота на лекції	0,2
					1	Семінарське заняття	Визначення особливостей сучасного міжнародного інвестування, участі України у світових інвестиційних процесах. Характеристика сучасного стану зовнішнього боргу України та оцінювання ефективності державної політики управління зовнішнім боргом	Активна участь у семінарському занятті	1
								1	Практичне заняття
						СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; аналіз сучасної державної політики управління зовнішнім боргом України

Продовження табл. 12.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
МЕСУ1	Здатність аналізувати динаміку міжнародних міграційних потоків	6	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Україна на світових ринках праці та міжнародна трудова міграція	Робота на лекції	0,2
				2	Семінарське заняття	Визначення сутності та класифікація складових, факторів та видів міжнародної міграції робочої сили. Оцінювання сучасного стану розвитку міжнародного ринку праці. Участь України в міжнародних міграційних процесах	Активна участь у семінарському занятті	1
							Фронтальне опитування	1
				2	Практичне заняття	Аналіз та оцінювання міжнародних міграційних потоків України. Розрахунок міграційного сальдо та рівня забезпеченості економіки України трудовими ресурсами	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
	СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання завдань на аналіз динаміки та структури міграції робочої сили. Виконання есе за темою "Сучасна міжнародна міграційна стратегія України"	Перевірка есе	1,4		
	Здатність аналізувати динаміку та структуру міжнародних науково-технічних зв'язків країни	7	Ауд. СРС	2	Лекція	Тема 7. Міжнародний трансферт технологій та інноваційна політика в системі пріоритетів міжнародної економічної діяльності	Робота на лекції	0,2
				1	Семінарське заняття	Визначення сутності, форм та каналів міжнародного трансферту технологій. Обґрунтування ролі науково-технічних зон у стратегії розвитку відкритої економіки	Активна участь у семінарському занятті	1
				1	Практичне заняття	Виконання практичних завдань з аналізу та оцінювання інноваційної активності підприємств України та структури джерел фінансування інноваційної діяльності	Письмова контрольна робота	1
			СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; дослідження закордонного досвіду створення та функціонування технопарків, технополісів, бізнес-інкубаторів	Індивідуальне опитування	1

Продовження табл. 12.1

1	2	3	4	5	6	7	8	
	Здатність аналізувати та оцінювати науково-технічний потенціал України	8	Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Міжнародний трансферт технологій та інноваційна політика в системі пріоритетів міжнародної економічної діяльності	Робота на лекції	0,2
				2	Семінарське заняття	Визначення особливостей сучасної державної науково-технічної політики України: методів, інструментів та правового забезпечення	Активна участь у семінарському занятті	1
				2	Практичне заняття	Оцінювання науково-технічного потенціалу України. Визначення особливостей національної макроекономічної політики у сфері науково-технічного співробітництва	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
			СРС	2	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; визначення особливостей сучасної інноваційної політики України	Фронтальне опитування	1
Колоквіум за змістовим модулем 1								4
								30
Змістовий модуль 2 Регулювання міжнародної економічної діяльності України								
МЕСУ 2	Здатність оцінювати економічні наслідки впливу державного регулювання на ефективність міжнародної економічної діяльності	9	Ауд. СРС	2	Лекція	Тема 8. Регулювання міжнародної економічної діяльності України	Робота на лекції	0,2
				1	Семінарське заняття	Концептуальні проблеми регулювання відкритої економіки. Аналіз існуючих моделей регулювання міжнародної економічної діяльності	Активна участь у семінарському занятті	1
				1	Практичне заняття	Оцінка ефективності сучасної системи оподаткування зовнішньоекономічних операцій в Україні	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
			СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; аналіз змін у оподаткуванні експортних, імпортних, реекспортних, реімпортних операцій	Письмова контрольна робота	1

Продовження табл. 12.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
МЕСУ 2	Здатність визначати економічні наслідки введення митних тарифів та розраховувати оптимальний митний тариф	10	Ауд.	2	Лекція	Тема 9. Особливості митного регулювання міжнародної торгівлі в Україні	Робота на лекції	0,2
				2	Семинарське заняття	Особливості регулювання зовнішньоторгівельних операцій в Україні: методи та інструменти реалізації	Активна участь у семінарському занятті	1
				2	Практичне заняття	Визначення фактичного рівня захисного тарифу. Оцінка економічних наслідків введення країною імпортного митного тарифу	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		11	СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; аналіз змін у зовнішньоторговельній політиці України в контексті її членства у СОТ	Фронтальне опитування	1
				2	Лекція	Тема 9. Особливості митного регулювання міжнародної торгівлі в Україні	Робота на лекції	0,2
				1	Семинарське заняття	Визначення особливостей нетарифного регулювання зовнішньої торгівлі України. Проблеми фінансування експортної сфери України	Активна участь у семінарському занятті	1
	12	СРС	1	Практичне заняття	Оцінка рівня впливу державного субсидування експорту на ефективність міжнародної економічної діяльності України. Прояв парадоксу Метцлера в зовнішньоторговельній політиці України	Активна участь у виконанні практичних завдань	1	
			4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; визначення меж застосування митного тарифу країнах з перехідною економікою	Письмова контрольна робота	1	
			2	Лекція	Тема 10. Міжнародні комерційні операції	Робота на лекції	0,2	
	12	Ауд.	1	Семинарське заняття	Визначення сутності та критеріїв класифікації міжнародних комерційних операцій	Активна участь у семінарському занятті	1	
			1	Практичне заняття	Розрахунок експортної та імпорتنної ціни залежно від базисних умов поставки	Активна участь у виконанні практичних завдань	1	
			4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; визначення меж застосування експортерами та імпортерами базисних умов поставки	Фронтальне опитування	1	

Продовження табл. 12.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	
МЕСУ2	Здатність розраховувати вартість зовнішньоторговельного контракту відповідно до умов його укладання та оцінювати ефективність здійснення експортних і імпорتنих операцій	13	Ауд.	2	Лекція	Тема 10. Міжнародні комерційні операції	Робота на лекції	0,2	
				1	Семінарське заняття	Визначення особливостей укладання зовнішньоторговельних контрактів українськими суб'єктами господарювання	Активна участь у семінарському занятті	1	
				1	Практичне заняття	Оцінювання ефективності експортних та імпорتنих операцій з торгівлі товарами, ліцензіями, науково-технічними розробками	Активна участь у виконанні практичних завдань	1	
	МЕСУ2	Здатність визначати ефекти міжнародної економічної інтеграції	14	Ауд.	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; аналіз та оцінка ефективності здійснення міжнародних комерційних операцій підприємствами України	Письмова контрольна робота	1
					2	Лекція	Тема 11. Україна у світових інтеграційних процесах	Робота на лекції	0,2
					2	Семінарське заняття	Економічна інтеграція як фактор розвитку міжнародної економічної діяльності України. Європейський вектор зовнішньоекономічної діяльності України: перспективи та завдання європейської інтеграції. Україна в системі єврорегіонів	Активна участь у семінарському занятті	1
МЕСУ2	Здатність оцінювати ефективність та перспективи участі України в інтеграційних процесах	15	Ауд.	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; аналіз сучасних світових інтеграційних об'єднань та обґрунтування доцільності участі в них України	Індивідуальне опитування	1	
				2	Лекція	Тема 11. Україна у світових інтеграційних процесах	Робота на лекції	0,2	
				2	Практичне заняття	Визначення статичного та динамічного ефектів міжнародної економічної інтеграції	Активна участь у виконанні практичних завдань	1	
			1	Практичне заняття	Визначення потенційних переваг євроінтеграції України	Активна участь у виконанні практичних завдань	1		
МЕСУ2	Здатність оцінювати ефективність та перспективи участі України в інтеграційних процесах	15	СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; аналіз сучасних форм інтеграційного співробітництва відповідно до інтеграційних пріоритетів України	Письмова контрольна робота	1	

Закінчення табл. 12.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
МЕСУ 2	Здатність визначати форми та рівні економічної глобалізації	16	Ауд.	2	Лекція	Тема 12. Глобальний контекст міжнародного економічного співробітництва	Робота на лекції	0,2
				2	Семінарське заняття	Розвиток процесів інтернаціоналізації на сучасному етапі. Визначення сутності, основних етапів, форм економічної глобалізації. Круглий стіл на тему "Особливості сучасної гео економічної моделі розвитку України в міжнародному контексті"	Активна участь у семінарському занятті	1
			СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка до участі у круглому столі	Доповідь на круглому столі	2,2
	Здатність визначати та обґрунтовувати фактори формування	17	Ауд.	2	Лекція	Тема 12. Глобальний контекст міжнародного економічного співробітництва	Робота на лекції	0,2
			СРС	3	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання завдань щодо аналізу та обґрунтування факторів впливу на розвиток економічної глобалізації	Фронтальне опитування	1
	Колоквіум за змістовим модулем 2							
Сесія		Ауд.	1	Передекзаменаційна консультація	Вирішення практичних завдань на різні теми, що входять до підсумкового контролю	Підсумковий контроль	40	
			2	Екзамен	Виконання завдань екзаменаційного білета			
		СРС	6	Підготовка до екзамену	Повторення матеріалів змістових модулів			
Усього годин	180	Загальна максимальна кількість балів із дисципліни						100
з них								
аудиторні	74	41 %			поточний контроль			60
самотійна робота	106	59 %			підсумковий контроль			40

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 12.2.

Розподіл балів за темами

Поточне тестування та самостійна робота											Підсумковий тест (екзамен)	Сума	
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2					40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		
1,2	3,2	3,2	4,2	3,2	4,6	6,4	3,2	6,4	6,4	4,4	4,6		
Колоквіум							Колоквіум						
4							5						

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 12.3.

Таблиця 12.3

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля		Лекційні заняття	Практичні заняття	Семинарські заняття	Перевірка есе	Індивідуальні опитування	Фронтальні опитування	Доповідь	Письмова контрольна робота	Колоквіум	Усього	
Змістовий модуль 1. Форми міжнародної економічної діяльності України	Тема 1	1 тиждень	0,2	-	-	-	1	-	-	-	1,2	
	Тема 2	2 тиждень	0,2	1	1	-	-	1	-	-	3,2	
	Тема 3	3 тиждень	0,2	1	1	-	-	-	1	-	3,2	
	Тема 4	4 тиждень	0,2	1	1	-	1	1	-	-	4,2	
	Тема 5	5 тиждень	0,2	1	1	-	-	-	1	-	3,2	
	Тема 6	6 тиждень	0,2	1	1	1,4	-	1	-	-	4,6	
	Тема 7	7 тиждень	0,2	1	-	-	1	-	-	1	3,2	
	8 тиждень	0,2	1	1	-	-	1	-	-	4	7,2	
Змістовий модуль 2. Регулювання міжнародної економічної діяльності України	Тема 8	9 тиждень	0,2	1	1	-	-	-	1	-	3,2	
	Тема 9	10 тиждень	0,2	1	1	-	-	1	-	-	3,2	
		11 тиждень	0,2	1	1	-	-	-	-	1	-	3,2
	Тема 10	12 тиждень	0,2	1	1	-	-	1	-	-	3,2	
		13 тиждень	0,2	1	1	-	-	-	-	1	-	3,2
	Тема 11	14 тиждень	0,2	-	1	-	1	-	-	-	-	2,2
		15 тиждень	0,2	1	-	-	-	-	-	1	-	2,2
Тема 12	16 тиждень	0,2	-	1	-	-	-	2,2	-	-	3,4	
	17 тиждень	0,2	-	-	-	-	1	-	-	5	6,2	
Усього			3,4	12	14	1,4	4	7	2,2	7	9	60

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 12.4).

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

Таблиця 12.4

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

13. Рекомендована література

13.1. Основна

1. Багрова І. В. Міжнародна економічна діяльність України : навч. посіб. / І. В. Багрова, О. О. Гетьман, В. Є. Власюк. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 384 с.

2. Боринець С. Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини : підручник / С. Я. Боринець. – 5-те вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2008. – 582 с.

3. Козак Ю. Г. Міжнародна економіка : [навч. посіб.] / Ю. Г. Козак, Д. Г. Лук'яненко, Ю. В. Макогон. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 672 с.

4. Козик В. В. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / В. В. Козик, Л. А. Панкова, Н. Б. Даниленко. – 7-е вид. – К. : Знання, 2008. – 406 с.

5. Кухарська Н. О. Міжнародна економічна діяльність України : [навч. посіб.] / Н. О. Кухарська, С. К. Харічков. – Х. : Одісей, 2006. – 456 с.

6. Макуха С. М. Україна в міжнародних відносинах в умовах глобалізації / С. М. Макуха. – Х. : Легас, 2003. – 352 с.

7. Мельник Т. Міжнародна торгівля товарами в умовах глобальної конкуренції : монографія / Т. Мельник. – К. : КНТЕУ, 2007. – 451 с.

8. Новицький В. Є. Міжнародна економічна діяльність України : [підручник] / В. Є. Новицький. – К. : КНЕУ, 2003. – 948 с.

9. Шевчук В. О. Міжнародна економіка: теорія і практика : підручник / В. О. Шевчук. – К. : Знання, 2008. – 663 с.

10. Школа І. М. Міжнародні економічні відносини : підручник для студ. вищ. навч. закл. / І. М. Школа, В. М. Козменко, О. В. Бабінська; Чернів. торг.-екон. ін-т Київ. нац. торг.-екон. ун-ту. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Чернівці : Книги-XXI, 2007. – 544 с.

13.2. Додаткова

11. Балаева А. Сфера услуг в мировой экономике: тенденции развития / А. Балаева, М. Предводителева // Мировая экономика и международные отношения. – № 3. – 2007. – С. 23–28.

12. Бестужева С. В. Комплексний підхід до формування системи показників оцінки усталеного розвитку зовнішньоекономічної діяльності / С. В. Бестужева, К. Б. Коблякова, І. В. Мілько // Економічний простір: Збірник наукових праць. – № 21. – Дніпропетровськ : ПДАБА, 2009. – С. 5–28.

13. Бестужева С. В. Глобалізація та світова фінансова криза: прогнозована реальність / С. В. Бестужева // Економічний простір : збірник наукових праць. – № 22/1. – Дніпропетровськ : ПДАБА, 2009. – С. 78–85.

14. Гриневич С. С. Підходи до визначення сутності економічної категорії ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємств / С. С. Гриневич, О. Ю. Сало, К. А. Львівська // Науковий вісник КНЕУ. – 2008. – № 18. – С. 56–59.

15. Козик В. В. Зовнішньоекономічні операції і контракти : навч. посіб. / В. В. Козик, Л. П. Панкова, Я. С. Карп'як. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 608 с.

16. Козак Ю. Г. Міжнародні стратегії економічного розвитку : навч. посіб. / Ю. Г. Козак, Ю. І. Єхануров, В. В. Ковалевський. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 353 с.

17. Мотузка О. М. Статистичний моніторинг міжнародної технічної допомоги / О. М. Мотузка // Статистика України. – № 1. – 2008. – С. 5–8.
18. Рудь Н. Механизмы государственной поддержки ПИИ в сферу высоких технологий / Н. Рудь // Мировая экономика и международные отношения. – 2008. – № 8. – С. 32–40.
19. Рулева И. Инициативы МВФ и Всемирного банка в отношении стран с высоким уровнем задолженности / И. Рулева // Мировая экономика и международные отношения. – 2007. – № 7. – С. 56–59.
20. Сапир Ж. Изгнание из рая глобализации / Ж. Сапир // Эксперт. – 2009. – № 1–2 (95). – С. 24–26.
21. Старостіна А. Суперечливі шляхи економічної глобалізації / А. Старостіна, О. Каніщенко // Економіка України. – № 5. – 2008. – С. 58–65.
22. Шишков Ю. Регионализация и глобализация мировой экономики: альтернатива или взаимодополнение? / Ю. Шишков // Мировая экономика и международные отношения. – № 8. – 2010. – С. 3–20.
23. Шкурупій О. В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навч. посіб. / О. В. Шкурупій, В. В. Гончаренко ; за ред. О. В. Шкурупій. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 248 с.
24. Bhagwati J. Termites in the Trading System : How Preferential Trade Agreements are Undermining Multilateral Free Trade / J. Bhagwati. – Oxford, 2007.
25. Bhagwati J. Termites in the Trading System: How Preferential Trade Agreements are Undermining Multilateral Free Trade / J. Bhagwati. – Oxford, 2007.

13.3. Інформаційні ресурси

26. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
27. Митний Кодекс України від 11.08.2002 р. № 92-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
28. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minrd.gov.ua/nk>.
29. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України № 959-XII від 16.04.91, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

30. Про міжнародні договори України : Закон України № 1906-IV від 29 червня 2004 року // Урядовий кур'єр. – 2004. – № 155. – С.17.

13.4. Методичне забезпечення

31. Бестужева С. В. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / С. В. Бестужева. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2009. – 384 с.

32. Бестужева С. В. Міжнародна економічна діяльність України : навч. посіб. / С. В. Бестужева. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. – 212 с.

33. Бестужева С. В. Практикум з навчальної дисципліни "Міжнародна економічна діяльність України" для студентів галузі знань 0305 "Економіка і підприємництво" усіх форм навчання / укл. С. В. Бестужева. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2012. – 81 с.

Додатки

Додаток А
Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни "Міжнародні економічні відносини" за Національною рамкою кваліфікацій України

62

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Сутність і особливості міжнародної економічної діяльності					
Визначати рівні та форми міжнародної економічної діяльності України відносин	Сутність поняття "економічні відносини" та їх класифікація	Знання сутності міжнародної економічної діяльності України, чинників та рівнів її розвитку. Знання структури платіжного балансу країни та методів його регулювання	Структурувати та розраховувати сальдо платіжного балансу країни	Презентувати результати визначення чинників впливу на розвиток міжнародної діяльності України	Відповідальність за точну ідентифікацію форм міжнародної діяльності України
Тема 2. Суб'єкти міжнародних економічних операцій в Україні					
Визначати особливості міжнародної економічної взаємодії країн	Класифікації країн у світовій економіці	Знання суб'єктів, структурних елементів та рівнів їх взаємодії у системі світового господарства, законів та закономірностей розвитку світового господарства	Ідентифікувати рівні міжнародної економічної взаємодії суб'єктів МЕДУ	Презентувати результати класифікації суб'єктів міжнародної економічної діяльності України	Відповідальність за точність і коректність ідентифікації суб'єктів міжнародної економічної діяльності України

Продовження додатка А
Продовження табл. А.1

63

1	2	3	4	5	6
Тема 3. Експорт і імпорт товарів					
Проводити аналіз товарної та географічної структури зовнішньої торгівлі України товарами	Поняття торгівлі товарами, форм та методів її організації	Знання теоретичних засад та методичних підходів щодо аналізу міжнародної торговельної діяльності країни	Визначати індекс внутрішньогалузевої торгівлі в умовах збалансованої та незбалансованої зовнішньої торгівлі; абсолютні та порівняльні переваги країни; експортну, імпортну, зовнішньоторговельну квоти та індекс товарності	Презентувати результати аналізу та оцінки міжнародної торговельної діяльності України	Точність та обґрунтованість аналізу та оцінки міжнародної торговельної діяльності України
Тема 4. Особливості міжнародної торгівлі послугами в Україні					
Проводити аналіз товарної та географічної структури зовнішньої торгівлі України послугами	Сутність та особливості послуги, умов її надання, відмінностей торгівлі послугами	Знання критеріїв класифікації послуг у світовій економіці та особливостей розвитку світового ринку послуг	Аналізувати та оцінювати стан та тенденції розвитку міжнародної торгівлі послугами за товарною та географічною структурою	Презентувати результати аналізу та оцінювання міжнародної торговельної діяльності України у сфері послуг	Точність та обґрунтованість аналізу та оцінки міжнародної торговельної діяльності України у сфері послуг
Тема 5. Міжнародні інвестиційні, валютно-кредитні відносини України					
Проводити аналіз механізмів та форм співробітництва України у валютно-фінансовій та інвестиційній сферах	Поняття "інвестиції", "інвестиційний клімат", "інвестиційний ризик", "валюта", "валютний курс", "валютний ринок", "валютна політика"	Знання структури національної та світової валютної системи, методів визначення валютного курсу, методів оцінки інвестиційного клімату країни, методик оцінювання рівня зовнішньої заборгованості країни	Визначати валютний курс методом прямого, оберненого котирування, номінальний та реальний валютний курс. Оцінювати інвестиційний клімат країни. Оцінювати рівень зовнішньої заборгованості країни	Ефективно формувати комунікаційну стратегію щодо розробки та реалізації рішень в інвестиційній та валютно-фінансовій сфері	Приймати ефективні управлінські рішення у інвестиційній та валютно-фінансовій сфері

1	2	3	4	5	6
Тема 6. Україна на світових ринках праці та міжнародна трудова міграція					
Проводити аналіз динаміки та структури міжнародних міграційних потоків України	Поняття "робоча сила", "міграція", "трудоий дохід", "ринок праці", "безробіття". Принципові ознаки та класифікації трудових ресурсів	Знання причин, видів та напрямів міжнародної міграції робочої сили, особливостей формування та розвитку сучасного ринку праці України	Оцінювати економічні наслідки еміграції, імміграції та рееміграції для України, визначати напрями міжнародної міграційної політики країни	Презентувати результати оцінювання ефективності міжнародного міграційного співробітництва України	Відповідальність за точність і коректність оцінки економічних наслідків міжнародної міграції робочої сили для України
Тема 7. Міжнародний трансфер технологій та інноваційна політика в системі пріоритетів міжнародної економічної діяльності					
Проводити аналіз динаміки та структури міжнародних науково-технічних зв'язків України	Поняття "технологія", "інновація", "науково-технічний прогрес"	Знання сутності, форм правового захисту та форм міжнародної передачі технології на комерційній та некомерційній основі, методів оцінки економічних наслідків міжнародного науково-технічного співробітництва України	Обґрунтовувати вибір форми міжнародного науково-технічного співробітництва України. Складати ліцензійну угоду відповідно до умов науково-технічної співпраці	Ефективно формувати комунікаційну стратегію України щодо розробки та реалізації міжнародних ліцензійних угод	Відповідальність за точність і коректність прийнятого рішення
Тема 8. Регулювання міжнародної економічної діяльності України					
Виявляти особливості та принципи регулювання міжнародної економічної діяльності України	Форми, методи, інструменти державного регулювання економіки	Знання сутності, класифікації методів та інструментів державного регулювання торгівлі товарами, послугами, руху капіталу, технології і робочої сили	Визначати та оцінювати економічні наслідки впливу державного регулювання на розвиток міжнародної економічної діяльності України	Презентувати результати визначення та оцінки ступеня впливу державного регулювання на розвиток МЕД України	Відповідальність за точність і коректність результатів

Закінчення додатка А
Закінчення табл. А.1

65

1	2	3	4	5	6
Тема 9. Особливості митного регулювання міжнародної торгівлі в Україні					
Виявляти особливості та принципи зовнішньоторговельної політики України	Форми, методи, інструменти зовнішньоторговельної політики країн	Знання сутності, класифікації методів та інструментів зовнішньоторговельної політики	Визначати та оцінювати економічні наслідки впливу тарифного та нетарифного регулювання зовнішньої торгівлі на розвиток міжнародної економічної діяльності країни	Презентувати результати визначення та оцінки впливу державного регулювання зовнішньої торгівлі на розвиток міжнародної економічної діяльності країни	Відповідальність за точність і коректність результатів
Тема 10. Міжнародні комерційні операції					
Виявляти особливості укладання зовнішньоторговельних контрактів	Поняття "операція", "угода", "контракт", "міжнародне середовище"	Знання сутності, класифікації міжнародних комерційних операцій. Знання структури та послідовності укладання ЗТК	Визначати та оцінювати ефективність експортних та імпорتنих операцій	Презентувати результати оцінювання ефективності експортних та імпорتنих операцій	Відповідальність за точність і коректність результатів
Тема 11. Україна у світових інтеграційних процесах					
Визначати ефекти міжнародної економічної інтеграції країн	Поняття "інтеграція", "міжнародна спеціалізація", "міжнародне кооперування". Структура середовища міжнародних економічних відносин	Знання передумов, цілей, етапів міжнародної економічної інтеграції, критеріїв оцінювання міжнародних інтеграційних процесів	Обґрунтовувати доцільність участі країни у світових інтеграційних угрупованнях відповідно до рівня її соціально-економічного розвитку	Презентувати результати оцінювання міжнародного інтеграційного співробітництва країни	Відповідальність за точність і коректність результатів
Тема 12. Глобальний контекст міжнародного економічного співробітництва					
Визначати та обґрунтовувати фактори формування національної гео економічної моделі	Сутність та структуру національної економіки	Знання передумов, принципів формування та структури гео економічних моделей країн	Визначати принципи особливості формування гео економічної моделі України відповідно до рівня її інтеграції у систему світового господарства	Презентувати результати оцінювання гео економічної моделі України та визначати пріоритетні напрями її інтеграційного співробітництва	Відповідальність за точність і коректність результатів

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	8
4. Структура навчальної дисципліни.....	15
5. Теми та плани семінарських занять.....	16
6. Теми практичних занять	20
6.1. Приклади типових практичних завдань за темами	22
7. Самостійна робота	27
8. Контрольні запитання для самодіагностики	32
9. Індивідуально-консультативна робота	36
10. Методи навчання	36
12. Розподіл балів, які отримують студенти	49
13. Рекомендована література.....	58
13.1. Основна.....	58
13.2. Додаткова	59
13.3. Інформаційні ресурси	60
13.4. Методичне забезпечення.....	61
Додатки.....	62

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА
ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ"
для студентів напряму підготовки
6.030503 "Міжнародна економіка"
всіх форм навчання**

Самостійне електронне текстове мережне видання

Укладач **Бестужева** Світлана Василівна

Відповідальний за випуск *С. І. Стахорська*

Редактор *В. О. Бутенко*

Коректор *М. А. Ковальчук*

План 2016 р. Поз. № 222 ЕВ. Обсяг 67 с.

Видавець і виготівник – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*